

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13.04.2012

м. Київ

№ 318

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
8 травня 2012 р. за № 728/21041

Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України

Відповідно до вимог Законів України "Про освіту", "Про професійно-технічну освіту", "Про вищу освіту", "Про міліцію", "Про фізичну культуру і спорт", Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України від 06 квітня 2011 року № 383, Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів Української РСР від 29 липня 1991 року № 114, та з метою вдосконалення системи професійної підготовки працівників органів внутрішніх справ

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, що додається.
2. Керівникам структурних підрозділів апарату Міністерства, головних управлінь, управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на залізницях, вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ, підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління МВС України:
  - 2.1. Організувати вивчення цього Положення в системі службової підготовки.
  - 2.2. Забезпечити організацію роботи з навчання особового складу підпорядкованих органів і підрозділів внутрішніх справ у порядку, визначеному цим Положенням.
  - 2.3. Здійснити заходи щодо створення в підпорядкованих училищах професійної підготовки працівників міліції та навчальних центрах підготовки належних умов для навчання, проживання та харчування перемінного складу курсів початкової підготовки та на навчальних зборах у системі службової підготовки.
3. Головним управлінням МВС України в Дніпропетровській (Бабенко В. М.), Львівській (Рудяк О. В.) областях, управлінням МВС України в Тернопільській (Сак В. М.), Рівненській (Лазутко В. І.), Херсонській (Літвін В. В.) та Черкаській (Дерновий В. В.) областях ужити заходів щодо створення навчальних центрів підготовки працівників ОВС

з відповідною навчально-матеріальною базою для організації та проведення навчальних зборів з особовим складом у системі службової підготовки.

4. Департаменту кадрового забезпечення (Дивак М. М.) у п'ятиденний строк після підписання наказу забезпечити його подання на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

5. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра - керівника апарату Лекаря С. І.

6. Цей наказ надіслати за належністю.

7. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр
генерал внутрішньої служби України

В. Ю. Захарченко

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Міністра
освіти і науки, молоді та спорту України

Є. М. Суліма

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства внутрішніх справ
України
13.04.2012 N 318

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
8 травня 2012 р. за N 728/21041

ПОЛОЖЕННЯ

з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України (далі - ОВС).

1.2. Це Положення розроблено відповідно до Законів України "Про міліцію", "Про фізичну культуру і спорт", "Про професійний розвиток працівників", Положення про Міністерство внутрішніх справ України, затвердженого Указом Президента України від

06 квітня 2011 року N 383, Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів Української РСР від 29 липня 1991 року N 114.

1.3. Професійна підготовка осіб рядового та начальницького складу ОВС - це організований безперервний і цілеспрямований процес з оволодіння знаннями, спеціальними вміннями і навичками, необхідними для успішного виконання оперативно-службових завдань.

1.4. Основними завданнями професійної підготовки є:

підготовка кваліфікованих фахівців правоохоронної діяльності, здатних на належному рівні забезпечувати охорону громадського порядку, проводити заходи по боротьбі зі злочинністю та захисту законних прав, свобод людини і громадянина, передбачених Конституцією України;

вивчення нормативно-правових актів, які регламентують діяльність ОВС та їх практичне застосування при здійсненні оперативно-службової діяльності;

набуття працівниками знань і спеціальних навичок, необхідних для успішного виконання оперативно-службових завдань, та постійне їх вдосконалення;

удосконалення навичок керівного складу ОВС з організації управління та навчання підлеглих, упровадження в практику оперативно-службової діяльності досягнень науки та техніки, передових форм та методів роботи, основ наукової організації праці;

розвиток у працівників ОВС особистих моральних якостей, почуття відповідальності за власні дії, прагнення до постійного вдосконалення свого професійного та загальнокультурного рівня;

навчання працівників ОВС прийомам та способам забезпечення професійної та особистої безпеки при виконанні службових обов'язків, у тому числі в екстремальних умовах;

зміцнення зв'язків із населенням, забезпечення працівниками ОВС прав людини та громадянина під час виконання ними службових обов'язків.

1.5. Система професійної підготовки працівників ОВС уключає в себе:

початкову підготовку вперше прийнятих на службу в ОВС працівників (училища професійної підготовки працівників міліції, вищі навчальні заклади МВС України (далі - ВНЗ МВС України));

підготовку у вищих навчальних закладах МВС України;

післядипломну освіту;

службову підготовку.

II. Управління професійною підготовкою

2.1. Загальне керівництво професійною підготовкою працівників ОВС здійснює Департамент кадрового забезпечення МВС України (далі - ДКЗ).

2.2. Безпосереднє керівництво професійною підготовкою в підпорядкованих органах, підрозділах та установах здійснюють начальники (керівники) структурних підрозділів апарату Міністерства, головних управлінь, управлінь МВС України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, на залізницях (далі - ГУМВС, УМВС), ВНЗ МВС України і науково-дослідних установ МВС України.

2.3. Начальники (керівники) усіх рівнів персонально відповідають за стан роботи з організації професійної підготовки підлеглого особового складу на рівні, який забезпечує успішне виконання працівниками оперативно-службових завдань.

Кожен начальник (керівник) зобов'язаний забезпечити підлеглим працівникам належні умови для навчання, уживати заходи для створення, розвитку та вдосконалення навчально-матеріальної бази, брати безпосередню участь у проведенні занять.

2.4. Організаційне та методичне забезпечення професійної підготовки, надання практичної допомоги та контроль за станом її організації у структурних підрозділах апарату МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України і науково-дослідних установах МВС України здійснює управління професійної підготовки та освіти ДКЗ.

2.5. Функції організаційно-методичного забезпечення професійної підготовки у структурних підрозділах апарату ГУМВС, УМВС та ВНЗ МВС України здійснюють підрозділи професійної підготовки.

2.6. Функції організаційно-методичного забезпечення професійної підготовки безпосередньо в органах і підрозділах внутрішніх справ здійснюють старші інспектори (інспектори) професійної підготовки.

В органах і підрозділах внутрішніх справ, де відсутні такі штатні посади, ці функції покладаються на одного з найбільш підготовлених працівників з числа середнього або старшого начальницького складу.

2.7. До підрозділів професійної підготовки належать:

управління (відділи, сектори) професійної підготовки, які діють у складі структурних підрозділів апарату МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України, а також інших підрозділів та установ, які функціонують при МВС України;

ВНЗ МВС України;

училища професійної підготовки працівників міліції (далі - училища);

навчальні центри підготовки працівників ОВС (далі - навчальні центри).

2.8. Основними завданнями підрозділів професійної підготовки є:

забезпечення організованого, безперервного і цілеспрямованого процесу оволодіння особами рядового і начальницького складу ОВС знаннями, спеціальними вміннями і навичками, необхідними для успішного виконання оперативно-службових завдань;

розвиток та організація ефективної системи освіти та науки МВС України;

забезпечення діяльності навчальних закладів МВС України щодо підготовки фахівців для ОВС, удосконалення навчального процесу та навчально-методичного забезпечення;

упровадження в навчальний процес новітніх освітніх технологій, результатів наукових розробок та позитивного досвіду роботи ОВС;

забезпечення подальшого вдосконалення змісту початкової підготовки та вищої освіти, навчальних планів і програм, методичного забезпечення навчального процесу;

організація післядипломної освіти працівників ОВС;

забезпечення проведення актуальних наукових досліджень (прикладних, теоретичних) проблем діяльності ОВС;

організація належної підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів в ад'юнктурах, докторантурах ВНЗ МВС України;

організація спортивно-масової роботи з особовим складом та роботи з реалізації в ОВС державних програм з розвитку фізичної культури та спорту.

2.9. Підрозділи професійної підготовки забезпечують:

підготовку організаційно-розпорядчих документів професійної підготовки особового складу;

розроблення спільно із структурними підрозділами апарату МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України типових тематичних планів;

надання методичної та практичної допомоги в організації планування та проведення занять з усіх видів службової підготовки;

запровадження в навчальний процес навчально-методичних матеріалів та навчальних посібників;

вивчення та аналіз стану організації професійної підготовки в ОВС, а також підготовку пропозицій щодо підвищення якості навчання та навчально-матеріальної бази;

контроль за станом організації професійної підготовки в ОВС та рівнем підготовки працівників.

III. Початкова підготовка

3.1. Початкова підготовка (спеціалізація) - це процес формування в працівників ОВС спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних для виконання службових обов'язків за конкретною посадою.

3.2. Початкову підготовку (спеціалізацію) проходять працівники, яких уперше прийнято на службу в ОВС на посади рядового і начальницького складу.

Не проходять початкову підготовку працівники, які:

раніше проходили службу в органах внутрішніх справ та прийняті знову на службу (при наявності в особовій справі матеріалів, які підтверджують проходження ними початкової підготовки в попередній період служби);

уперше прийняті на службу в ОВС на посади вищого начальницького складу.

Особи, яких уперше прийнято на службу в ОВС на посади вищого начальницького складу, опановують специфіку роботи за посадою самостійно та під час стажування.

3.3. Курси початкової підготовки (спеціалізації) проводяться на базі ВНЗ МВС України та училищ.

3.4. Тривалість і зміст навчання на курсах початкової підготовки (спеціалізації) для кожної категорії працівників визначаються навчальними планами і програмами, які розробляються навчальними закладами МВС України за дорученням ДКЗ, погоджуються із структурними підрозділами МВС України та затверджуються Міністром внутрішніх справ або його заступниками.

3.5. Термін проведення курсів початкової підготовки (спеціалізації), категорії та кількість працівників, які повинні бути направлені до навчальних закладів МВС України, визначаються розрядкою, яку затверджує Міністр внутрішніх справ або його заступники.

3.6. Керівники ОВС:

щороку визначають потребу у виділенні навчальних місць на курсах початкової підготовки (спеціалізації) для вперше прийнятих на службу в ОВС працівників;

забезпечують своєчасне відрядження працівників на курси початкової підготовки (спеціалізації) згідно з розрядкою МВС України;

забезпечують необхідні умови для якісної початкової підготовки підлеглих та контролюють якість організації такого навчання.

3.7. Відділи (сектори) професійної підготовки ГУМВС, УМВС здійснюють контроль за зовнішнім виглядом та екіпіруванням працівників, які від'їжджають на курси початкової підготовки (спеціалізації), а також проводять інструктаж щодо правил їх поведінки на шляху слідування до навчального закладу та під час навчання.

3.8. Під час проходження працівниками початкової підготовки (спеціалізації) вогнепальна зброя за ними не закріплюється.

Забороняється залучати таких працівників до проведення оперативно-службових заходів, виконання яких пов'язано з ризиком для життя і здоров'я або може призвести через невідповідність до неправомірних дій з їх боку, травмування і загибелі працівників міліції та інших осіб.

IV. Підготовка у ВНЗ МВС України

4.1. Навчальний процес у ВНЗ МВС України організовується відповідно до Конституції України, Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про міліцію", державних і

галузевих стандартів вищої освіти та інших нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України та МВС України з питань освіти.

4.2. Перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ МВС України за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями, визначається чинним законодавством.

4.3 Підготовка фахівців для органів внутрішніх справ у ВНЗ МВС України - це здобуття особами перемінного складу певного освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти шляхом одержання знань в обсязі, що відповідає вимогам державного та галузевого стандартів вищої освіти, а також розвиток у них умінь та навичок, необхідних для якісного виконання покладених на ОВС завдань.

V. Післядипломна освіта

5.1. Післядипломна освіта - спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь та навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

5.2. До системи післядипломної освіти входять:

перепідготовка - це отримання іншої спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду;

спеціалізація - це набуття здатності виконувати окремі завдання та обов'язки, які мають певні особливості, у межах спеціальності;

підвищення кваліфікації - це набуття особою знань та навичок щодо виконання додаткових завдань та обов'язків у межах спеціальності;

стажування - це вид навчання, який здійснюється з метою набуття працівниками ОВС практичних навичок і умінь для виконання функціональних обов'язків на займаній посаді, перед призначенням на вищу посаду або при перепризначенні в іншу службу.

5.3. Основними завданнями післядипломної освіти працівників ОВС є:

оволодіння необхідними знаннями і спеціальними навичками для успішного виконання обов'язків з охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю та інших оперативно-службових завдань;

удосконалення навичок управлінської діяльності, опанування методик навчання та виховання підлеглих, упровадження в практичну діяльність досягнень науки, передових форм і методів роботи, основ наукової організації праці;

формування професійної самосвідомості працівників, почуття відповідальності за свої дії, розуміння необхідності постійного вдосконалення своєї професійної майстерності з урахуванням специфіки діяльності в конкретних підрозділах ОВС;

навчання працівників прийомам та засобам забезпечення особистої безпеки при виконанні службових обов'язків, під час надзвичайних подій і в екстремальних умовах;

удосконалення навичок працівників поведження зі спеціальними засобами і спеціальною технікою, експлуатації транспортних засобів, засобів зв'язку;

зміцнення зв'язків із населенням, дотримання працівниками міліції прав людини та громадянина під час виконання ними службових обов'язків, підвищення рівня загальної культури;

формування високої психологічної стійкості працівників, розвиток у них спостережливості, пильності, пам'яті, мислення й інших професійно-психологічних якостей і навичок.

5.4. Післядипломну освіту проходять особи начальницького складу ОВС, які мають професійно-технічну та вищу освіту.

5.5. Керівники ОВС:

щороку визначають кількість працівників, які потребують післядипломної освіти;

планують відрядження працівників, які будуть підвищувати кваліфікацію, розширювати профіль або проходити спеціалізацію на підставі визначеної ДКЗ кількості навчальних місць;

забезпечують необхідні умови для якісної підготовки підлеглих та контролюють якість організації післядипломної освіти;

персонально відповідають за своєчасне направлення працівників на навчання до ВНЗ МВС України, а також їх фінансово-матеріальне забезпечення.

5.6. Тривалість, структура та зміст післядипломної освіти для кожної посадової категорії працівників визначаються навчальними, тематичними планами і програмами, які розробляються ВНЗ МВС України, погоджуються з ОВС за напрямками оперативно-службової діяльності на підставі типових навчальних програм, які розробляються Науково-методичним центром навчальних закладів МВС України за дорученням ДКЗ, погоджуються із заінтересованими структурними підрозділами апарату МВС України та затверджуються керівництвом МВС України.

VI. Службова підготовка

6.1. Службова підготовка охоплює систему заходів, спрямованих на закріплення та оновлення в плановому порядку необхідних знань, умінь та навичок працівників з метою успішного виконання оперативно-службових завдань.

6.2. До системи службової підготовки входять:

школа підвищення оперативної майстерності (далі - ШПОМ);

функціональна підготовка;

тактико-спеціальна підготовка;

психологічна підготовка;

вогнева підготовка;

фізична підготовка;

загальнопрофільна підготовка.

6.3. Службова підготовка в органах та підрозділах внутрішніх справ організується та проводиться в робочий час щотижня керівниками департаментів, головних управлінь, самостійних управлінь та відділів апарату МВС України, ГУМВС, УМВС та ВНЗ МВС України, начальниками міських, районних, лінійних органів і підрозділів внутрішніх справ.

6.4. Навчальний рік у системі службової підготовки розпочинається 1 вересня та закінчується 15 травня наступного за поточним року. Заняття з тактико-спеціальної, вогневої і фізичної підготовки проводяться впродовж усього календарного року.

6.5. Для організації занять зі службової підготовки керівниками, зазначеними в пункті 6.3 цього розділу, перед початком навчального року видається наказ, в якому:

відображається стислий аналіз підсумків навчання працівників органу (підрозділу) у минулому навчальному році;

вказуються недоліки, що мали місце в навчанні, та завдання з їх усунення;

визначаються завдання на новий навчальний рік, виходячи з пріоритетних напрямів боротьби зі злочинністю, рівня професійної підготовленості особового складу;

здійснюється розподіл особового складу за навчальними групами з урахуванням специфіки службової діяльності;

визначаються час та місце проведення занять, керівники навчальних груп, інструктори (позаштатні) з вогневої і фізичної підготовки.

6.6. Навчальні групи формуються чисельністю до 30 осіб з урахуванням специфіки службової діяльності працівників.

6.7. Керівники навчальних груп призначаються з числа осіб керівного складу структурних підрозділів апарату МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України, міських, районних, лінійних органів та підрозділів внутрішніх справ.

Керівники навчальних груп зобов'язані:

знати вимоги документів з організації та методики професійної підготовки, зміст навчального матеріалу за темою занять, а також індивідуальні особливості та здібності працівників;

на основі примірних тематичних планів підготувати тематику занять зі службової підготовки з урахуванням специфіки органу чи підрозділу внутрішніх справ;

щоквартально готувати розклади занять та подавати їх на затвердження керівнику ОВС;

організовувати проведення занять у навчальній групі з усіх видів службової підготовки;

своєчасно готувати місце (приміщення) для проведення занять, технічні та наочні засоби навчання;

забезпечувати використання особами, які проводять заняття, мультимедійних комп'ютерних технологій;

здійснювати контроль та вести облік відвідування занять працівниками, а також їх успішності.

6.8. Керівникам служб, органів і підрозділів внутрішніх справ за необхідності (з урахуванням стану оперативної обстановки та рівня підготовки особового складу) дозволяється додатково планувати і проводити заняття зі службової підготовки понад визначену кількість навчальних годин.

6.9. Особи, які проводять заняття в системі службової підготовки, зобов'язані:

завчасно готувати методичне забезпечення занять (залежно від виду запланованого заняття);

розробляти дидактичні матеріали для їх використання під час занять;

використовувати під час занять технічні засоби навчання та мультимедійні технології;

систематично здійснювати перевірку та оцінювання набутих працівниками знань та умінь в обсязі програми службової підготовки шляхом їх опитування, тестування та виконання практичних завдань. Результати відвідування занять та успішності відображати в журналі обліку занять зі службової підготовки.

6.10. Основними документами, які передбачають планування службової підготовки, є:

тематичний план для проведення занять зі службової підготовки (додаток 1);

розклад занять зі службової підготовки (додаток 2);

журнал обліку занять зі службової підготовки (додаток 3);

графік проведення навчальних стрільб (додаток 4);

план-графік проведення навчальних зборів.

6.10.1. Примірні тематичні плани зі службової підготовки розробляють:

для занять у школі підвищення оперативної майстерності, з функціональної та загальнопрофільної підготовки - структурні підрозділи апарату МВС України спільно з ВНЗ МВС України за напрямками оперативно-службової діяльності;

з тактико-спеціальної підготовки - Національна академія внутрішніх справ (далі - НАВС);

з вогневої та фізичної підготовки - ДКЗ спільно з ВНЗ МВС України;

з тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки груп захоплення - Департамент карного розшуку МВС України спільно з ДКЗ та іншими заінтересованими структурними підрозділами МВС України.

Розроблені примірні тематичні плани подаються структурними підрозділами апарату МВС України та НАВС до ДКЗ щороку до 30 червня для узагальнення.

Узагальнені примірні тематичні плани ДКЗ щороку до 20 липня надсилає до структурних підрозділів апарату МВС України, ГУМВС, УМВС, науково-дослідних установ та ВНЗ МВС України для використання в навчанні особового складу.

6.10.2. Тематичний план для проведення занять зі службової підготовки з кожної дисципліни службової підготовки складають керівники навчальних груп з урахуванням примірних тематичних планів, особливостей оперативної обстановки в регіоні обслуговування, рівня освіти та професійної майстерності підлеглих працівників, а також рекомендацій щодо розподілу годин зі службової підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ (додаток 5).

6.10.3. Тематичний план затверджують:

в апараті МВС України - керівники департаментів, головних управлінь, самостійних управлінь та відділів;

в апараті ГУМВС, УМВС, науково-дослідних установ та ВНЗ МВС України - керівники самостійних управлінь та відділів (структурних підрозділів);

у міських, районних, лінійних органах та підрозділах внутрішніх справ - начальник (командир) або його заступники.

Тематичні плани зі службової підготовки завчасно доводяться до особового складу навчальної групи.

6.10.4. Розклад занять зі службової підготовки (додаток 2) складається керівником навчальної групи на квартал та затверджується начальником (командиром) органу чи підрозділу внутрішніх справ. При розробленні розкладу занять забезпечується принцип послідовного вивчення тематики кожної навчальної дисципліни.

Розклад занять зі службової підготовки розміщується на стендах загального доступу органу (підрозділу) для вільного ознайомлення з ним особового складу.

6.10.5. План-графік проведення навчальних зборів складається на календарний рік підрозділами професійної підготовки спільно із структурними підрозділами апаратів ГУМВС, УМВС.

При складанні плану-графіка враховуються рівень тактико-спеціальної підготовки особового складу та можливості разового наповнення училища, навчального центру, базового органу чи підрозділу. Такі ж умови враховуються при визначенні періодичності та терміну направлення працівників на навчальні збори протягом року.

6.10.6. Навчальні збори проводяться на базі училищ, навчальних центрів та в базових органах та підрозділах. Керівники структурних підрозділів апаратів ГУМВС, УМВС за

погодженням з управлінням (відділом) кадрового забезпечення можуть організувати та проводити навчальні збори на власній навчальній базі.

Під час перебування на навчальних зборах в училищах і навчальних центрах працівники забезпечуються безкоштовним проживанням та харчуванням відповідно до норм, установлених для осіб рядового і начальницького складу ОВС.

6.11. Працівники ОВС зобов'язані під час занять вести записи з тематики, що вивчається, у зошитах (прошнурованих, пронумерованих, скріплених печаткою та зареєстрованих у підрозділах діловодства) в обсязі, необхідному для самостійного вивчення. Зошити зберігаються кожним працівником особисто.

Інформація, яка містить таємницю, записується в окремий зошит, який реєструється та зберігається в режимно-секретному підрозділі в установленому порядку. При переведенні працівника для проходження служби до іншого органу, підрозділу зошит в разі необхідності передається вказаним підрозділом за новим місцем його служби.

6.12. Кожен працівник зобов'язаний засвоїти навчальний матеріал з навчальних дисциплін службової підготовки, самостійно вивчити нормативно-правові акти та інші документи, які регламентують його службову діяльність.

6.13. Працівники, які були відсутні на заняттях, повинні самостійно опанувати пройдений матеріал.

6.14. До проведення занять зі службової підготовки залежно від специфіки тематики можуть залучатися фахівці відповідних галузевих служб, професорсько-викладацький склад навчальних закладів системи МВС України, працівники інших правоохоронних органів за їх згодою.

6.15. Планова та облікова документація зі службової підготовки зберігається в керівника навчальної групи та після завершення навчального року передається на зберігання до підрозділу документального забезпечення, в якому зберігається один рік.

6.16. Орієнтовними формами службової підготовки є:

навчальні заняття в групах за місцем служби;

навчальні збори працівників за напрямками оперативно-службової діяльності;

самостійне навчання;

заходи професійно-прикладного характеру (тренування перед заступанням на службу, конкурси професійної майстерності, спортивні змагання тощо).

6.17. Основними формами занять зі службової підготовки є:

практичне заняття - форма навчального заняття, під час якого викладач організує детальний розгляд окремих теоретичних положень та формує уміння і навички їх практичного застосування;

лекція - форма навчального заняття, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу, яка носить не суто інформаційний характер, а здебільшого проблемний і пошуковий. При

цьому викладач не тільки викладає матеріал, а здійснює подання нової інформації і знань шляхом активізації самостійної роботи слухачів. Лекція дозволяє поєднати керуючу роль викладача з високою активністю слухачів та використанням сучасних інтерактивних технологій;

семінар - форма навчального заняття, під час якого викладач організовує дискусію навколо попередньо вивчених тем.

6.18. Для проведення занять зі службової підготовки використовується навчально-матеріальна база ОВС, у тому числі:

навчальні кабінети (зала, клас, лабораторія тощо), які обладнані технічними засобами навчання (у тому числі мультимедійною технікою);

навчальні споруди (спортзал, тир, полігон, смуга з перешкодами);

стадіони, спортивні майданчики.

Навчально-матеріальна база повинна відповідати вимогам правил безпеки праці.

6.19. У своїй діяльності керівники ОВС застосовують різні форми контролю за рівнем службової підготовки працівників. При їх виборі враховуються мета контролю, вид службової підготовки, форма та інтенсивність проведення занять, рівень підготовки особового складу.

6.19.1. Упродовж навчального року здійснюється контроль за якістю засвоєння працівниками змісту навчального матеріалу, визначеного тематичними планами службової підготовки.

Такий контроль здійснюється:

під час навчальних занять - особами, які їх проводять;

перед прийняттям рішення про призначення працівника на вищу посаду, закріпленням за ним вогнепальної зброї та в ході підсумкових перевірок рівня підготовки працівників після закінчення навчального року в системі службової підготовки - комісією;

при планових та позапланових перевірках ОВС та під час інструктажів особового складу - особами, які уповноважені на їх проведення.

Перевірка рівня знань та умінь працівника з кожної дисципліни службової підготовки здійснюється шляхом:

усного або письмового опитування;

вирішення тестових та ситуаційних завдань;

виконання вправ і нормативів.

6.19.2. Білети, тестові та ситуаційні завдання для перевірки рівня знань та умінь працівників ОВС зі службової підготовки розробляються підрозділами професійної підготовки спільно зі структурними підрозділами МВС України, ГУМВС, УМВС.

6.19.3. Оцінка рівня підготовки працівника здійснюється за чотирибальною шкалою: 5 - "відмінно", 4 - "добре", 3 - "задовільно", 2 - "незадовільно". Оцінки виставляються у відповідних розділах журналу обліку занять зі службової підготовки.

6.19.4. Рівень підготовки працівників під час планових та позапланових перевірок ОВС, при призначенні на вищі посади, закріпленні вогнепальної зброї та в ході підсумкових перевірок після закінчення навчального року в системі службової підготовки визначається за встановленими критеріями (додаток б).

6.20. ШПОМ - це форма організації навчання керівного складу ОВС з питань підвищення їх професійної та управлінської майстерності, упровадження в практику сучасних форм і методів роботи, ефективної організації оперативно-службової діяльності відповідно до посадових обов'язків.

6.20.1. Навчання в ШПОМ організується в структурних підрозділах апарату МВС України, ГУМВС, УМВС за напрямками оперативно-службової діяльності. За необхідності ШПОМ може організуватися на базі ВНЗ МВС України, училищ, навчальних центрів та в базових органах.

6.20.2. Заняття в ШПОМ в апараті МВС України проводяться для:

керівного складу структурних підрозділів апарату МВС України;

начальників ГУМВС, УМВС, ректорів ВНЗ МВС України;

заступників начальників ГУМВС, УМВС, проректорів ВНЗ МВС України.

6.20.3. Керівництво ШПОМ для керівного складу структурних підрозділів апарату МВС України, начальників ГУМВС, УМВС, ректорів ВНЗ МВС України здійснює перший заступник Міністра внутрішніх справ України.

Організація планування та проведення занять у ШПОМ покладається на Головний штаб МВС України.

6.20.4. ШПОМ для заступників начальників ГУМВС, УМВС та проректорів ВНЗ МВС України проводиться в окремих групах, залежно від їх напрямку службової діяльності.

Керівництво ШПОМ у цих групах здійснюють заступники Міністра внутрішніх справ України згідно з розподілом функціональних обов'язків.

6.20.5. Заняття у ШПОМ у ГУМВС, УМВС проводяться для:

керівників структурних підрозділів апарату ГУМВС, УМВС, а також осіб, зарахованих до резерву кадрів для висунення на ці посади;

начальників міських, районних, лінійних органів та командирів стройових підрозділів, а також осіб, зарахованих до резерву кадрів для висунення на ці посади;

заступників начальників міських, районних, лінійних органів та командирів стройових підрозділів, а також осіб, зарахованих до резерву кадрів для висунення на ці посади;

начальників структурних підрозділів міських, районних, лінійних органів.

Організація планування та проведення занять у ШПОМ покладається на штаби ГУМВС, УМВС.

6.20.6. Керівниками ШПОМ призначаються:

перший заступник начальника ГУМВС, УМВС - груп керівників структурних підрозділів апарату ГУМВС, УМВС, начальників міських, районних, лінійних органів, командирів стройових підрозділів та осіб, зарахованих до резерву кадрів на висунення на такі посади;

начальники структурних підрозділів апарату ГУМВС, УМВС - керівного складу міських, районних, лінійних органів за напрямками службової діяльності.

6.20.7. Навчання в ШПОМ проводяться:

в апараті МВС України - не менше 12 навчальних годин протягом навчального року;

у ГУМВС, УМВС - не менше 24 навчальних годин протягом навчального року.

6.20.8. Керівники ШПОМ зобов'язані:

організувати розроблення тематики навчання на новий навчальний рік з урахуванням примірного тематичного плану для кожної посадової категорії працівників;

забезпечити планування (дата, місце проведення, програма) та проведення навчальних зборів ШПОМ.

6.20.9. На заняттях у ШПОМ керівники вивчають:

сучасні форми і методи управлінської діяльності в ОВС;

порядок управління силами та засобами органів і підрозділів внутрішніх справ при ускладненні оперативної обстановки із застосуванням сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій;

методику швидкого і грамотного визначення та доведення оперативно-службових задач до підлеглих, підготовки та проведення командно-штабних, оперативно-тактичних навчань, штабних тренувань й інших заходів;

причини прорахунків при проведенні відпрацювань та операцій, алгоритм дій щодо їх уникнення;

досвід взаємодії керівників ОВС з органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, громадськістю, засобами масової інформації;

сучасні засоби, методи та форми навчання працівників у системі службової підготовки;

дії при плануванні та проведенні заходів із цивільного захисту та мобілізаційної готовності;

інші питання, що стосуються оперативно-службової та управлінської діяльності в ОВС.

6.21. Функціональна підготовка - це навчання осіб рядового та начальницького складу ОВС, яке спрямоване на набуття працівником необхідних знань, умінь та навичок для успішного виконання своїх посадових обов'язків.

6.21.1. Функціональна підготовка проводиться у складі навчальної групи за місцем служби. Навчальні питання тематичного плану з функціональної підготовки можуть бути включені до програми навчального збору.

6.21.2. Організацію планування та проведення навчальних занять з функціональної підготовки працівників за місцем служби забезпечують керівники навчальних груп.

6.21.3. На заняттях з функціональної підготовки працівники вивчають:

особливості застосування законодавства України, нормативно-правових актів, що регламентують діяльність ОВС та конкретних служб;

міжнародно-правові акти та законодавство України у сфері дотримання прав і свобод людини та громадянина;

питання щодо впровадження та використання в заходах з охорони громадського порядку інформаційно-телекомунікаційних технологій, технічних засобів контролю та управління нарядами;

прийоми та способи успішного виконання оперативно-службових завдань відповідно до посадових обов'язків працівників;

умови та межі застосування фізичної сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї;

позитивний досвід у роботі ОВС та правоохоронних органів іноземних держав.

Крім того, на заняттях працівники вдосконалюють навички:

застосування владних повноважень або прийняття законних рішень при виконанні посадових обов'язків, а також під час несення служби з охорони громадського порядку та боротьби зі злочинністю;

складання службових і процесуальних документів;

використання прийомів і способів підвищення психологічної стійкості до стресових факторів та захисту від негативного психологічного впливу.

6.21.4. Нормативно-правові акти та інші документи працівники ОВС вивчають самостійно.

6.22. Тактико-спеціальна підготовка - це навчання, спрямоване на індивідуальну тактичну підготовку працівників до дій у типових та екстремальних ситуаціях, а також підготовку до таких дій у складі службових нарядів та груп.

6.22.1. Заняття з тактико-спеціальної підготовки проводяться в службовий час у складі навчальних груп за місцем служби, а також на навчальних зборах в училищах, навчальних центрах або в базових підрозділах у формі практичних занять (тренування, рольові або ділові ігри тощо).

6.22.2. Під час занять працівники вдосконалюють уміння та навички, у тому числі:

перевірки документів у підозрілих осіб;

огляду місць можливого перебування осіб, які переховуються від слідства і суду, ухиляються від виконання кримінального покарання;

зупинки та огляду транспортного засобу;

затримання правопорушників (у тому числі озброєних, у будинках та на місцевості);

правомірного використання та застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та фізичної сили;

доставляння правопорушників до ОВС;

припинення групових порушень громадського порядку та масових заворушень;

діям при виявленні вибухових пристроїв та речовин.

Крім того, у ході занять працівники вдосконалюють навички володіння прийомами особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях, при силовому припиненні протиправних проявів, а також при аваріях, катастрофах та в інших надзвичайних ситуаціях.

6.22.3. Планування та організацію проведення навчальних зборів забезпечують підрозділи професійної підготовки ГУМВС, УМВС, які спільно з відповідними структурними підрозділами готують плани їх проведення, уточнюють тематику, терміни, місце та коло осіб, які залучаються до занять.

6.23. Психологічна підготовка - це комплекс заходів, які спрямовані на формування, підтримку та розвиток у працівників професійно важливих психологічних та морально-ділових якостей і є невід'ємною складовою навчання працівників ОВС.

6.23.1. Психологічна підготовка проводиться:

безпосередньо під час навчальних занять (лекційних, практичних, тренінгових) з професійної психологічної підготовки;

під час навчальних занять з тактико-спеціальної, функціональної, вогневої та фізичної підготовки (практичних і тренінгових);

під час проведення практичних занять та навчань різних категорій особового складу відповідно до оперативних планів;

під час інструктажів особового складу, що заступає для несення служби з охорони громадського порядку.

6.23.2. Психологічна підготовка проводиться з метою:

формування в працівників стійкої позитивної професійної мотивації до правоохоронної діяльності;

розвитку в працівників професійно важливих психологічних якостей;

підтримання на високому рівні психологічної готовності до впевненого та ефективного виконання працівниками своїх службових обов'язків відповідно до посади та виду діяльності в типових та екстремальних ситуаціях;

зміцнення згуртованості працівників довкола мети професійної діяльності, формування відповідної корпоративної культури в службових колективах;

озброєння працівників психологічними вміннями та навичками, необхідними для успішної, безпечної і ефективної професійної діяльності.

6.23.3. Психологічна підготовка здійснюється кваліфікованими фахівцями підрозділів психологічного забезпечення управлінь (відділів) кадрового забезпечення ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України, Державної служби охорони при МВС України, психологами окремих органів та підрозділів внутрішніх справ.

У разі відсутності або неможливості залучення психологів відповідні заходи здійснюються найбільш підготовленими працівниками органів та підрозділів внутрішніх справ.

6.24. Вогнева підготовка - це навчання, що спрямоване на вивчення основ стрільби з вогнепальної зброї, удосконалення навичок безпечного поводження з нею та правомірного її застосування в реальних умовах оперативно-службової діяльності, навичок стрільби, швидкісного приготування до стрільби та ведення влучної стрільби по нерухомих і рухомих цілях, з різних положень, в обмежений час та в русі.

6.24.1. Заняття з вогневої підготовки проводяться за місцем служби та під час навчальних зборів. Зміст вогневої підготовки визначається тематичним планом.

6.24.2. Навчальні стрільби проводяться впродовж усього календарного року, у тому числі:

з працівниками оперативних служб, Державної автомобільної інспекції, підрозділів патрульної служби, дільничними інспекторами міліції, спеціальних підрозділів судової міліції "Грифон" - не менше двох разів на місяць (по 2 години);

з працівниками груп захоплення, підрозділів швидкого реагування "Сокіл", підрозділів міліції особливого призначення "Беркут" та спеціальних підрозділів міліції охорони "Титан" - не менше одного разу на тиждень (по 2 години);

з іншими категоріями особового складу ОВС - не менше одного разу на місяць;

з курсантами та слухачами навчальних закладів МВС України - згідно з навчальною програмою, але не менше одного разу на тиждень.

6.24.3. На заняттях з вогневої підготовки працівники міліції набувають та вдосконалюють навички:

умілого поводження з вогнепальною зброєю (швидкісне діставання пістолета з кобури та приведення його в бойову готовність, виконання пострілу, усунення затримок при стрільбі тощо);

виконання прийомів швидкісної стрільби в різних умовах, з різноманітних положень та з перенесенням вогню по мішенях;

припинення протиправних дій за допомогою вогнепальної зброї, тактика застосування та використання зброї в оперативно-службовій діяльності (прийняття рішення про застосування та використання вогнепальної зброї, вибір цілі для знешкодження);

безпечного поводження з вогнепальною зброєю;

з інших питань вогневої підготовки, які виникають у процесі оперативно-службової діяльності.

Вправи для навчання стрільбі з вогнепальної зброї для працівників ОВС складаються з урахуванням професійного спрямування їх службової діяльності.

6.24.4. За місцем служби навчальні стрільби організовує керівник органу внутрішніх справ, який наказом визначає керівника стрільб, місце та час їх проведення.

Графік проведення навчальних стрільб з особовим складом ОВС складається на навчальний рік з урахуванням кількості навчальних груп, навчальної тематики та відповідних умов для проведення занять.

Керівником стрільб призначається особа з числа керівного складу органу чи підрозділу внутрішніх справ.

До проведення залучаються штатні та позаштатні інструктори з вогневої підготовки. Підготовка інструкторів здійснюється на спеціалізованих навчальних зборах, які організовують підрозділи професійної підготовки на базі ВНЗ МВС України та навчальних підрозділів.

До участі в їх проведенні можуть бути залучені фахівці підрозділів швидкого реагування "Сокіл", підрозділів міліції особливого призначення "Беркут" та спеціальних підрозділів міліції охорони "Титан", а також навчальних закладів МВС України.

6.24.5. На навчальних зборах, які проводяться в навчальному закладі МВС України, стрільби проводять особи викладацького складу відповідних кафедр чи циклів згідно з розкладом. На навчальних зборах в базових органах стрільби проводять особи, на яких покладаються відповідні обов'язки на цей період керівництвом ГУМВС, УМВС.

6.24.6. Відпрацювання нормативів з вогневої підготовки, вивчення умов та порядку використання та застосування вогнепальної зброї, а також вирішення ввідних завдань щодо дій озброєного працівника ОВС в різних ситуаціях здійснюються перед проведенням навчально-тренувальних стрільб та під час інструктажів перед заступанням на службу.

6.25. Фізична підготовка - це навчання рядового і начальницького складу ОВС, яке спрямоване на розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей працівника, збереження його здоров'я, творчої та трудової активності, всебічний розвиток фізичних якостей та формування навичок застосування заходів фізичного впливу, необхідних для виконання оперативно-службових завдань.

6.25.1. Фізична підготовка рядового і начальницького складу ОВС має плановий та системний характер.

До системи фізичної підготовки входять:

загальна фізична підготовка (умови та зміст загальної фізичної підготовки працівників ОВС наведені у додатку 7);

спеціальна фізична підготовка (умови та зміст спеціальної фізичної підготовки працівників ОВС наведені у додатку 8);

масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту (умови та зміст роботи ОВС з організації масових фізкультурно-спортивних заходів та секційних занять з видів спорту наведені у додатку 9).

6.25.2. На заняттях з фізичної підготовки формуються і вдосконалюються:

рухові якості та навички, необхідні в повсякденній діяльності та при виникненні екстремальних ситуацій;

розвиток швидкості та сили, які забезпечують можливість переслідування працівником міліції правопорушника та перевагу в силовому протистоянні при його затриманні, у тому числі з подоланням природних та штучних перешкод;

навички силового припинення протиправних дій з використанням спеціальних засобів, вогнепальної зброї, прийомів самозахисту та фізичного впливу;

практичні навички самозахисту та особистої безпеки в типових та екстремальних ситуаціях;

практичні навички застосування прийомів самозахисту та фізичного впливу (у тому числі в засобах індивідуального захисту, у літній та зимовій формі одягу, з фізичним та психологічним навантаженням) в умовах, максимально наближених до реальних ситуацій силового протистояння з правопорушниками;

інші питання фізичної підготовки, які виникають у процесі оперативно-службової діяльності.

6.25.3. Заняття з фізичної підготовки проводяться з працівниками ОВС за місцем служби, а також на навчальних зборах та під час оперативно-тактичних і штабних навчань упродовж усього календарного року та з розрахунку не менше двох занять на тиждень по 2 навчальні години (192 навчальні години на рік).

6.25.4. Заняття з фізичної підготовки з курсантами (слухачами) навчальних закладів МВС України проводяться згідно з навчальною програмою, але не менше ніж двічі на тиждень по 2 години з викладачем.

6.25.5. Зміст фізичної підготовки охоплює теоретичні знання, методики розвитку фізичних якостей, практичні навички застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та способів допомоги потопаючому. Основним методом фізичної підготовки є фізична вправа, виконання якої необхідно поєднувати із дотриманням гігієнічних вимог та заходів запобігання травматизму.

6.25.6. Для забезпечення належного стану фізичного здоров'я працівників та рівня їх фізичної підготовки особовий склад ОВС поділяють на категорії та медико-вікові групи, з урахуванням яких здійснюється організація занять з фізичної підготовки.

6.25.7. Категорії:

категорія N 1 - начальницький склад апарату МВС України, апаратів ГУМВС, УМВС, особовий склад науково-дослідних установ, навчальних закладів МВС України (постійний склад);

категорія N 2 - рядовий та начальницький склад міських, районних, лінійних органів, державної автомобільної інспекції, міліції охорони, патрульної служби, слухачі магістратури;

категорія N 3 - рядовий та начальницький склад підрозділів швидкого реагування, спеціального та особливого призначення;

категорія N 4 - курсанти (чоловіки та жінки) ВНЗ МВС України з чотирирічним і п'ятирічним строками навчання.

6.25.8. Медико-вікові групи:

I група - чоловіки та жінки у віці до 25 років;

II група - чоловіки та жінки у віці 25 - 30 років;

III група - чоловіки та жінки у віці 30 - 35 років;

IV група - чоловіки та жінки у віці 35 - 40 років;

V група - чоловіки та жінки у віці 40 - 45 років.

6.25.9. Фізична підготовка рядового та начальницького складу проводиться під постійним наглядом фахівця медичного підрозділу. Висновок про стан здоров'я працівника ОВС робить медичний підрозділ за результатами щорічного медичного обстеження або окремо після перенесеного працівником захворювання, отримання травми чи поранення.

Працівники, які за станом здоров'я не можуть бути допущені до занять з фізичної підготовки в медико-вікових групах, за призначенням лікаря тимчасово займаються лікувальною фізичною культурою, яку забезпечують фахівці медичного підрозділу. Списки таких працівників медичний підрозділ щороку перед початком навчального року подає до підрозділу кадрового забезпечення.

6.25.10. Працівники, які несуть службу в зоні безумовного відчуження та обов'язкового відселення після наслідків Чорнобильської катастрофи, та особи, тимчасово недопущені до занять з фізичної підготовки лікарем за станом здоров'я, звільняються від виконання вправ та складання нормативів із загального розділу фізичної підготовки.

6.25.11. Заняття з фізичної підготовки проводяться в спортивному або форменому одязі залежно від теми заняття, місця його проведення та погодних умов. Форма одягу встановлюється:

на заняттях - викладачем (інструктором) чи особою, що проводить заняття;

на перевітках - особою, що здійснює перевірку;

під час проведення спортивних змагань - згідно з правилами змагань з видів спорту.

Види форми одягу для занять фізичною підготовкою:

форма N 1 - спортивна (плавки, труси, майка, тренувальний костюм, спортивне взуття). За умови, що виключає пошкодження ніг, дозволяється займатися без взуття - на охайних трав'яних, піщаних або дерев'яних майданчиках;

форма N 2 - повсякденна або спеціальна форма одягу, літня, без головного убору, з оголеним торсом або в фуфайці, брюки навипуск або зі змішаної, камуфльованої тканини, напівчеревики або черевики з високими берцями;

форма N 3 - повсякденна або спеціальна форма одягу, у сорочці або кітелі (куртці) з розстебнутим коміром на один верхній гудзик, без головного убору і поясного ремня, напівчеревики або черевики з високими берцями;

форма N 4 - повсякденна або спеціальна форма одягу, зимова, у пальто або куртці зимовій з розстебнутим коміром на один верхній гудзик та ослабленим поясным ремнем, напівчеревики або черевики з високими берцями.

6.26. Загальнопрофільна підготовка поєднує навчальні дисципліни, які викладаються окремим курсом:

засоби зв'язку і спеціальна техніка;

медична підготовка;

безпека життєдіяльності;

статути;

стройова підготовка.

6.26.1. Під час вивчення засобів зв'язку та спеціальної техніки вивчаються технічні засоби, що використовуються працівниками ОВС при виконанні службових обов'язків з охорони громадського порядку, проведенні оперативно-розшукових заходів та виконанні інших оперативно-службових завдань, зокрема:

правила використання спеціальної техніки (криміналістична техніка, технічні засоби охорони та контролю, засоби зв'язку, спеціальний транспорт, технічні засоби забезпечення безпеки дорожнього руху, засоби екіпірування і спорядження, засоби спостереження, оперативна техніка, організаційна техніка та інше);

прийоми та способи використання сучасних техніко-криміналістичних засобів і методів забезпечення розкриття та розслідування злочинів (практичні вміння виявлення, фіксації, вилучення і вивчення слідів та речових доказів під час огляду місця пригоди та інше).

6.26.2. Під час вивчення медичної підготовки відпрацьовуються навички надання долікарської допомоги особам, які її потребують (отримання поранення, травми, у тому числі внаслідок дорожньо-транспортних пригод, аварій і катастроф, отруень, утоплень, уражень електричним струмом тощо).

6.26.3. Під час вивчення безпеки життєдіяльності формується готовність працівників до індивідуального захисту і захисту матеріальних цінностей від небезпеки, що виникає внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. На заняттях вивчаються:

удосконалення знань працівників про вражаючі фактори ядерної, хімічної та біологічної зброї, наслідки надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, прийоми і засоби захисту від них;

формування практичних навичок працівників щодо дій за сигналами цивільного захисту, застосування засобів індивідуального захисту, укриття в захисних спорудах цивільного захисту, використання захисних властивостей техніки, будівель, споруд та місцевості;

організація підготовки до проведення аварійно-рятувальних робіт на об'єктах;

комплекс питань, які стосуються основних аспектів взаємодії людини з середовищем її життєдіяльності;

характеристика джерел і породжених ними небезпек, що впливають на здоров'я і життя людини в усіх сферах її діяльності та можуть призвести до виникнення надзвичайних ситуацій;

основні захисні заходи та засоби, які забезпечують безпеку життєдіяльності людини.

6.26.4. Статути вивчаються працівниками під час початкової підготовки та надалі самостійно.

6.26.5. Прийоми стройової підготовки працівники відпрацьовують під час проходження початкової підготовки, в ході стройових оглядів, перед початком навчальних занять, службових нарад та під час розводу нарядів на службу.

6.27. Навчання працівників, які входять до складу груп захоплення в системі службової підготовки, здійснюється за місцем служби та на навчальних зборах.

6.27.1. Заняття з тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки з працівниками, які входять до складу груп захоплення, проводяться за місцем служби впродовж усього календарного року.

6.27.2. Навчання з інших дисциплін члени груп захоплення проходять у складі навчальних груп, створених з урахуванням специфіки службової діяльності.

6.27.3. Організацію та проведення навчання групи захоплення у системі службової підготовки забезпечує її керівник.

6.27.4. Створення групи захоплення, критерії відбору її персонального складу, завдання й обов'язки членів групи та її керівника визначаються відповідними керівними документами МВС України.

6.27.5. Практичні заняття з тактики дій особового складу груп захоплення проводяться в умовах, максимально наближених до реальних. На такі заняття особовий склад обов'язково екіпірується озброєнням та спеціальними засобами відповідно до розрахунку, передбаченого навчальною тематикою.

6.27.6. Практичні заняття з вогневої підготовки організуються в умовах денного та нічного часу. У темний час доби відпрацьовується техніка стрільби по нерухомих і рухомих цілях з використанням спеціального прицілу.

6.28. Оперативно-тактичні та штабні навчання є вищою формою тактичної підготовки рядового і начальницького складу ОВС та проводяться з метою досягнення високого рівня готовності особового складу виконувати оперативно-службові завдання.

6.28.1. На штабних навчаннях відпрацьовуються питання централізованого управління силами та засобами в разі ускладнення оперативної обстановки на території обслуговування, яке вимагає введення в дію оперативних планів, або при виникненні інших надзвичайних обставин.

6.28.2. На оперативно-тактичних навчаннях відпрацьовуються дії працівників за оперативними планами у складі штатних службових нарядів та груп.

6.28.3. Періодичність проведення оперативно-тактичних та штабних навчань визначається календарним планом з урахуванням вимог наказів МВС України, що регулюють порядок організації та проведення цих заходів.

6.28.4. Загальна організація навчань покладається на штаби ГУМВС, УМВС, органів та підрозділів ОВС, які готують річний календарний план проведення оперативно-тактичних навчань. Докладний план-сценарій проведення оперативно-тактичних та штабних навчань розробляється галузевою службою, відповідальною за проведення спеціальної операції або заходу.

6.29. Самостійна підготовка - вид навчання, який проводиться самостійно працівником упродовж усього терміну служби в ОВС з метою безперервного, систематичного поповнення та поглиблення знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання ним посадових обов'язків.

6.29.1. Самостійна підготовка працівника передбачає:

вивчення нормативно-правових актів;

ознайомлення з новими виданнями спеціальної літератури, методичними посібниками та рекомендаціями;

практичну роботу з науково-технічними, спеціальними та техніко-криміналістичними засобами, засобами зв'язку і транспорту;

підтримання та вдосконалення працівником рівня фізичної підготовки.

6.29.2. Перелік питань для самостійного навчання може бути обумовлений тематичними планами службової підготовки, зацікавленістю працівника, його прагненням до поглиблення своїх знань і навичок у тій чи іншій ділянці професійної діяльності.

Особи, які проводять заняття зі службової підготовки, можуть давати працівникам індивідуальні завдання, визначати необхідні для вивчення літературу та науково-технічні засоби, доручати підготовку рефератів з визначеної тематики та встановлювати терміни для їх виконання.

6.29.3. Ефективність самостійної підготовки працівників оцінюється в процесі занять зі службової підготовки.

VII. Перевірка стану професійної підготовки особового складу

7.1. Контроль за організацією та станом професійної підготовки особового складу здійснюється з метою оцінки її впливу на результати оперативно-службової діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ.

7.2. При здійсненні контролю вивчаються:

якість та практична складова початкового навчання працівників, які вперше прийняті на службу в органи внутрішніх справ;

якість та ефективність навчання в системі службової підготовки;

обсяги засвоєння працівниками тематичного плану та вміння застосовувати ці знання в практичній діяльності;

готовність працівників до виконання оперативно-службових завдань;

стан та наявність навчально-матеріальної бази, її оснащення;

роль керівників органів та підрозділів внутрішніх справ, їх заступників, керівників служб в організації професійної підготовки;

стан організації та рівень професійної підготовки особового складу ОВС вивчаються працівниками підрозділів професійної підготовки МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України під час проведення інспекторських, контрольних та цільових перевірок.

7.3. При інспектуванні ОВС перевірка та оцінка рівня професійної підготовки особового складу є обов'язковими.

Залученню до перевірки підлягає не менше 50 відсотків працівників від наявної чисельності особового складу служби, органу (підрозділу).

При цьому перевіркою повинно бути охоплено:

у ГУМВС, УМВС - не менше 2 структурних підрозділів апарату головного управління (управління), 3 органів чи підрозділів внутрішніх справ;

у ВНЗ МВС України - не менше 3 навчальних груп та 50 % постійного особового складу.

Конкретну кількість структурних підрозділів ГУМВС, УМВС та ВНЗ МВС України, які підлягають перевірці, визначає керівник робочої бригади або особа, яка здійснює перевірку.

7.4. При контрольній або цільовій перевірці ОВС рівень професійної підготовки працівників вивчається за необхідності.

7.5. За підсумками перевірки стану професійної підготовки працівників ОВС складається довідка у двох примірниках. Один примірник залишається в ОВС, другий передається (пересилається) до управлінь (відділів) кадрового забезпечення ГУМВС, УМВС для здійснення контролю за усуненням недоліків в організації навчання особового складу. У разі якщо перевірка здійснювалася працівниками апарату МВС України або за дорученням МВС України іншими працівниками, то один примірник довідки передається (пересилається) до ДКЗ.

7.6. Підсумкова перевірка професійної підготовленості працівників проводиться комісією в травні, червні щороку в повному обсязі програми службової підготовки.

Перевірці рівня професійної підготовленості підлягають усі працівники, які допущені до самостійного несення служби.

Склад комісії затверджує:

для перевірки особового складу структурних підрозділів апарату Міністерства - керівник апарату МВС України;

для перевірки особового складу структурних підрозділів апарату ГУМВС, УМВС, органів та підрозділів внутрішніх справ - начальник ГУМВС, УМВС;

для перевірки постійного складу науково-дослідних установ та ВНЗ МВС України - керівник установи, навчального закладу.

До складу комісії включаються особи з числа керівного складу структурних підрозділів, керівники органу, підрозділу внутрішніх справ, навчальних груп.

7.7. Працівникам, які отримали за результатами підсумкової перевірки оцінку "незадовільно" з одного із видів службової підготовки, надається термін для самостійної підготовки без відриву від служби. Повторне складання заліків проводиться комісією протягом 45 діб. Строк складання повторних заліків продовжується лише для осіб, які були тимчасово звільнені від виконання службових обов'язків з поважних причин (хвороба, відпустка, навчання, відрядження та інше).

Щодо працівників, які не брали участь у підсумковій перевірці без поважної причини або повторно отримали оцінку "незадовільно" з одного з видів службової підготовки, в установленому порядку проводиться службова перевірка, за результатами якої приймається рішення щодо вжиття до них заходів дисциплінарного впливу.

7.8. Результати перевірок професійної підготовки особового складу виносяться для обговорення на засіданнях колегій, атестаційних комісій, оперативних нарадах керівництва МВС України, ГУМВС, УМВС та ВНЗ МВС України.

Начальник ДКЗ України
полковник міліції

М. М. Дивак

Додаток 1
до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____
(найменування

_____

органу внутрішніх справ)

_____

(звання)

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

" ___ " _____ 20__ року

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
для проведення занять зі службової підготовки
із працівниками _____
(вказати категорію і найменування органу)

на 20__ рік

№ з/п	Найменування навчальних тем	Усього годин	У тому числі		
			інтерактивна лекція	практичне заняття	контрольно-перевірочне заняття
1	2	3	4	5	6

Функціональна підготовка

- 1.
  - 2.
- та ін.

Вогнева підготовка

1.

2.

та ін. для усіх дисциплін

Керівник

навчальної

групи

_____

_____

Додаток 2

до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____

(найменування

_____

органу внутрішніх справ)

_____

(звання)

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

"__" _____ 20__ року

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ зі службової підготовки

на _____ 20__ року

№ з/п	Дата проведення занять	Найменування навчальних дисциплін	Кількість годин за темою	Форма проведення занять	Місце проведення занять	Посада, звання, П. І. Б. особи, яка проводить заняття
1	2	3	4	5	6	7

Функціональна підготовка

- 1.
  - 2.
- та ін.

Вогнева підготовка

- 1.
  - 2.
- та ін. з усіх дисциплін

Керівник

навчальної

групи
(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

Додаток 3

до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

(зразок)

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

_____

(найменування органу внутрішніх справ)

Для службового користування

_____

(після заповнення підлягає реєстрації в канцелярії)

Журнал обліку занять із службової підготовки

_____

(найменування навчальної групи)

Керівник навчальної групи _____

(прізвище, ініціали)

На 20__ - 20__ навчальний рік _____

Заведено _____

Закінчено _____

ПРАВИЛА ведення і зберігання журналу

Записи про проведення занять, відвідування їх особовим складом та успішність вносять до відповідних розділів журналу обліку занять із службової підготовки особи, які безпосередньо їх проводили.

Відсутніх на заняттях відмічають: з неповажних причин - "н", у разі хвороби - "хв", у наряді - "нар", у відрядженні - "вдр", у відпустці - "в", на навчальній сесії - "с".

Успішність оцінюється за чотирибальною системою: відмінно - "5", добре - "4", задовільно - "3", незадовільно - "2".

Журнал обліку занять із службової підготовки зберігається в керівника навчальної групи, а після закінчення навчального року та підсумкової перевірки стану службової підготовки особового складу передається до підрозділу документального забезпечення для зберігання терміном на один рік.

Кількісний склад учбової групи - до 30 осіб.

Примітка. При виготовленні журналу в друкарні на його окремі розділи слід передбачити відведення певної кількості сторінок, у тому числі:

тематичний план - 10 сторінок;

на розклад занять - 6 - 7 сторінок щоквартально;

на функціональну підготовку - 5 - 6 сторінок;

на вогневу, технічну і медичну підготовки, цивільну оборону - по 2 сторінки на кожну дисципліну.

ЗМІСТ

№ з/п	Назва розділів журналу	№ сторінки
1	Склад навчальної групи	
2	Правила ведення і зберігання журналу	
3	Функціональна підготовка	
4	Тактико-спеціальна підготовка	
5	Вогнева підготовка	
6	Фізична підготовка	
7	Засоби зв'язку і спеціальна техніка	
8	Медична підготовка	
9	Безпека життєдіяльності	
10	Висновки та рекомендації осіб, які перевіряли службову підготовку	
11	Облік підсумків службової підготовки	

СКЛАД НАВЧАЛЬНОЇ ГРУПИ

№ з/п	П. І. Б.	Посада	Освіта
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

(зразок заповнення)

ФУНКЦІОНАЛЬНА ПІДГОТОВКА

№ з/п	Дата проведення занять, облік відвідування і успішності	
	02.09.2000	

	(відмітка відсутніх)	(оцінка)		
--	----------------------	----------	--	--

1.	В	
2.		4
3.		
4.		
5.	Н	
6.		5
7.		
8.		
9.		
10.		

Примітка. Якщо заняття з дисципліни проводяться по двох і більше темах, слід робити облік окремо з кожної теми.

Дата занять	Найменування тем	Кількість годин	Форма проведення занять	Посада, звання, прізвище і підпис особи, яка проводила заняття
1	2	3	4	5

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ осіб, які перевіряли службову підготовку

Дата перевірки	Результати перевірки (які надані вказівки, рекомендації)	Коли і що зроблено для усунення недоліків в організації підготовки
1	2	3

ОБЛІК
підсумків службової підготовки

Прізвища, ініціали працівників	Функціональна підготовка	Загально- профільна підготовка	Тактика дій	Вогнева підготовка	Фізична підготовка	Загальна оцінка
1	2	3	4	5	6	7

Додаток 4
до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник _____
(найменування

_____

органу внутрішніх справ)

_____

(звання)

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

" ___ " _____ 20__ року

ГРАФІК
проведення навчальних стрільб у 20__ році

					спецтехніка		
1	2	3	4	5	6	7	8
Керівники структурних підрозділів апарату МВС України, начальники ГУМВС, УМВС, ректори ВНЗ МВС України, їх заступники та проректори	136	12	-	-	-	-	-
Керівники структурних підрозділів апарату ГУМВС, УМВС Начальники ОВС та командири окремих стройових підрозділів та особи, зараховані до резерву кадрів на висунення на ці посади	148	24	-	-	-	-	-
Працівники оперативних та слідчих підрозділів	341	24	22	24	6	10	15
Працівники підрозділів Державної автомобільної інспекції, патрульної служби та дільничних інспекторів міліції	317	-	22	24	6	10	15
Працівники груп	369	-	22	24	6	10	15

захоплення, підрозділів швидкого реагування "Сокіл", особливого призначення "Беркут", спеціального призначення "Титан", "Грифон"							
Інший особовий склад ОВС	281	-	22	12	6	10	15

Додаток 6
до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

КРИТЕРІЇ оцінювання рівня службової підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України

1. Оцінювання функціональної підготовки

Оцінка з функціональної підготовки визначається шляхом опитування працівника (усного чи письмового) з питань, які визначені навчальною тематикою.

Оцінка "5" (відмінно) ставиться, якщо працівник продемонстрував глибокі знання навчального матеріалу, при цьому давав послідовні та вичерпні відповіді на поставлені питання, швидко і впевнено приймав правильні рішення при виконанні практичних завдань.

Оцінка "4" (добре) ставиться, якщо працівник знає навчальний матеріал, не допускає істотних помилок, відповідаючи на питання, приймає правильні рішення при виконанні практичних завдань.

Оцінка "3" (задовільно) ставиться, якщо працівник продемонстрував знання лише із основних положень навчальної тематики, не допускав грубих помилок у відповідях, але в окремих випадках потребував допомоги для прийняття правильного рішення.

Оцінка "2" (незадовільно) ставиться, якщо працівник не зміг дати правильну відповідь на більшу частину поставлених питань та прийняти правильні рішення при виконанні практичних завдань. При роботі з технікою допускав грубі помилки, які впливають на якість виконаної роботи.

2. Оцінювання тактико-спеціальної підготовки

Оцінка з тактико-спеціальної підготовки визначається на підставі перевірки практичних навичок та умінь працівника діяти в типових і екстремальних ситуаціях при виконанні службових обов'язків з охорони громадського порядку і боротьби із злочинністю, застосовувати в таких ситуаціях спеціальну техніку, заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю.

Оцінка "5" (відмінно) ставиться, якщо працівник чітко, впевнено і тактично грамотно діяв у визначеній ситуації, вміло працював з технікою, приймав законні рішення про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів або вогнепальної зброї, не допускав порушень заходів безпеки при поводженні зі зброєю.

Оцінка "4" (добре) ставиться, якщо працівник правильно діяв у визначеній ситуації без навідних завдань, при необхідності застосував техніку, приймав законні рішення про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів або вогнепальної зброї, не допускав порушень заходів безпеки при поводженні зі зброєю.

Оцінка "3" (задовільно) ставиться, якщо працівник невпевнено діяв у визначеній ситуації, завдання виконував не в повному обсязі та допускав помилки, приймав законні рішення про застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів або вогнепальної зброї, не допускав порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю.

Оцінка "2" (незадовільно) ставиться, якщо працівник не зміг правильно і повністю виконати практичне завдання, діяв тактично неграмотно, безпідставно або з грубим порушенням законодавства застосував заходи фізичного впливу, спеціальні засоби, вогнепальну зброю або допустив грубе порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю.

3. Оцінювання вогневої підготовки

Оцінювання вогневої підготовки працівника здійснюється з урахуванням оцінки за:

виконання вправи зі стрільби;

рівень знань заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю;

рівень знань правових підстав застосування вогнепальної зброї.

У разі отримання працівником оцінки "незадовільно" з одного із теоретичних розділів вогневої підготовки він не допускається до виконання вправи зі стрільби. Такому працівнику виставляється з вогневої підготовки загальна оцінка "незадовільно".

Виконання вправи зі стрільби оцінюється на оцінку "незадовільно", якщо вправу не виконано або стрілець порушив умови чи порядок її виконання, припустився порушень заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю.

Загальна оцінка працівнику з вогневої підготовки визначається:

"відмінно", якщо не менше двох оцінок, у тому числі за практичну стрільбу, "відмінно", а решта не нижче ніж "добре";

"добре", якщо не менше двох оцінок, у тому числі за практичну стрільбу, "відмінно" або "добре", а решта не нижче ніж "задовільно";

"задовільно", якщо три оцінки не нижче ніж "задовільно".

При інспектуванні і перевірках ОВС практичні вправи визначає особа, що перевіряє.

4. Оцінювання фізичної підготовки

4.1. Індивідуальна оцінка з фізичної підготовки складається з оцінок за загальну фізичну та спеціальну фізичну підготовку і визначається:

"відмінно", якщо отримані оцінки - 5, 5;

"добре", якщо отримані оцінки - 5, 4; 4, 4; 5, 3;

"задовільно", якщо отримані оцінки - 4, 3; 3, 3;

"незадовільно" - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання будь-якої контрольної вправи.

4.2. Індивідуальна оцінка із загальної фізичної підготовки визначається за результатами виконання трьох контрольних вправ.

У літній період:

біг на 100 метрів;

біг на 1000 або 3000 метрів;

підтягування, згинання та розгинання рук в упорі лежачи або комплексна силова вправа (особа, що перевіряє, вибирає тільки одну вправу).

У зимовий період:

човниковий біг 10 x 10 метрів;

біг на 1000 або 3000 метрів (у разі наявності снігу - біг на лижах 5 км);

підтягування, згинання та розгинання рук в упорі лежачи або комплексна силова вправа (особа, що перевіряє, вибирає тільки одну вправу).

4.3. Індивідуальна оцінка із загальної фізичної підготовки визначається:

"відмінно", якщо отримані оцінки - 5, 5, 5; 5, 5, 4;

"добре", якщо отримані оцінки - 5, 4, 4; 4, 4, 4; 5, 5, 3; 5, 4, 3; 4, 4, 3;

"задовільно", якщо отримані оцінки - 5, 3, 3; 4, 3, 3; 3, 3, 3; 5, 5, 2; 5, 4, 2; 5, 3, 2; 4, 4, 2; 4, 3, 2;

"незадовільно" - у всіх інших випадках, а також у разі відмови працівника від виконання будь-якої контрольної вправи.

4.4. Індивідуальна оцінка із спеціальної фізичної підготовки визначається за результатами виконання контрольних вправ.

У літній період:

заходи фізичного впливу;

подолання смуги перешкод та виконання спеціальної вправи.

У зимовий період:

заходи фізичного впливу.

4.5. Індивідуальна оцінка за оволодіння прийомами фізичного впливу складається з оцінок за виконання п'яти різних завдань:

"відмінно", якщо більше половини оцінок за виконання прийомів - "відмінно", а решта - "добре";

"добре", якщо більше половини оцінок за виконання прийомів - не нижче "добре", а решта - "задовільно";

"задовільно", якщо більшість оцінок - "задовільно" при відсутності незадовільних оцінок або якщо три прийоми виконано на оцінки не нижче ніж "добре" і один - на "незадовільно";

"незадовільно" - в усіх інших випадках.

4.6. Виконання прийомів фізичного впливу оцінюється:

"відмінно", якщо прийом виконаний без помилок, швидко і точно згідно із завданням;

"добре", якщо прийом виконаний повільно або була зроблена одна помилка;

"задовільно", якщо при виконанні прийому було допущено не більше двох помилок;

"незадовільно", якщо не виконаний прийом або будь-який із складових елементів прийому, що описаний у програмі навчання самозахисту без зброї, а також якщо при виконанні допущено більше двох помилок.

При виконанні прийомів фізичного впливу помилками треба вважати невиконання прийому, що описаний у програмі навчання, або будь-якого із його складових елементів; повільне проведення дії; проведення дії із зупинками без злитості рухів; утрата рівноваги.

4.7. Індивідуальна оцінка із спеціальної фізичної підготовки (літній період) визначається згідно з критеріями, які визначені в підпункті 4.1 цього пункту.

4.8. Працівники, які за станом здоров'я не можуть бути допущені до занять з фізичної підготовки, у тому числі працівники, які тимчасово займаються у групі лікувальної фізичної культури (ЛФК), до складання заліків із загальної та спеціальної фізичної підготовки не допускаються.

Загальна оцінка з фізичної підготовки таким працівникам не виставляється.

5. Оцінювання загально-профільної підготовки

5.1. Індивідуальна оцінка з дисциплін загально-профільної підготовки визначається за критеріями, що вказані в пункті 1 цього додатка.

5.2. Загальна оцінка працівника із загально-профільної підготовки складається з індивідуальних оцінок, отриманих працівником з таких дисциплін:

засоби зв'язку та спеціальна техніка;

медична підготовка;

безпека життєдіяльності.

Загальна оцінка працівника із загально-профільної підготовки визначається:

"відмінно", якщо не менше трьох оцінок "відмінно", а решта не нижче ніж "добре";

"добре", якщо не менше трьох оцінок "добре", а решта не нижче ніж "задовільно";

"задовільно", якщо всі оцінки не нижче ніж "задовільно".

6. Загальна оцінка працівника із службової підготовки

6.1. Загальна оцінка працівника із службової підготовки складається з п'яти оцінок, а саме з:

функціональної підготовки;

тактико-спеціальної підготовки;

вогневої підготовки;

фізичної підготовки;

загально-профільної підготовки.

6.2. Загальна оцінка працівника із службової підготовки визначається:

"відмінно", якщо не менше трьох оцінок, у тому числі з тактико-спеціальної підготовки, "відмінно", а решта, не нижче ніж "добре";

"добре", якщо не менше трьох оцінок, у тому числі з тактико-спеціальної підготовки, не нижче ніж "добре", а решта не нижче ніж "задовільно";

"задовільно", якщо всі оцінки не нижче ніж "задовільно".

7. Оцінка служби, органу, підрозділу внутрішніх справ із службової підготовки

7.1. Оцінка служби, органу, підрозділу внутрішніх справ з функціональної, тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та загально-профільної підготовки складається з індивідуальних оцінок працівників та визначається:

"відмінно", якщо 90 % працівників, які склали заліки, мають позитивну оцінку, при цьому не менше половини з них оцінку "відмінно";

"добре", якщо не менше 85 % працівників, які склали заліки, мають позитивну оцінку, при цьому не менше половини з них оцінку не нижче, ніж "добре";

"задовільно", якщо не менше 80 % працівників, які склали заліки, мають позитивну оцінку.

7.2. Загальна оцінка служби, органу, підрозділу внутрішніх справ із службової підготовки складається з оцінок із функціональної, тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та загально-профільної підготовки та визначається згідно з критеріями, які визначені в підпункті 6.2 пункту 6 цього додатка.

Додаток 7
до Положення з організації професійної
підготовки осіб рядового і
начальницького складу органів
внутрішніх справ України

УМОВИ ТА ЗМІСТ загальної фізичної підготовки працівників ОВС

Загальна фізична підготовка працівників ОВС складається з комплексу гімнастичних та легкоатлетичних вправ, плавання, марш-кидка та лижної підготовки.

Заняття з гімнастики проводяться для розвитку сили, спритності, швидкості, витривалості, координації рухів, орієнтації у просторі, стройової виправки.

Зміст її складають: загально-розвиваючі вправи, комплексна силова вправа, гімнастично-силовий комплекс, вправи на гімнастичних снарядах (перекладині, паралельних жердинах, коні, канаті, гімнастичній лаві, драбині та інших), вправи з гімнастичним інвентарем (гірі, гантелі, палка, скакалка тощо), вправи на тренажерних снарядах (атлетична гімнастика).

При складанні нормативів із загальної фізичної підготовки працівники виконують гімнастичні вправи для визначення силових якостей та нормативи з бігу на різні дистанції для визначення швидкісних якостей та фізичної витривалості.

Заняття з легкої атлетики проводяться на стадіоні чи спортивному майданчику, де є бігова доріжка, яма для стрибків.

Підтягування на перекладині. Вихідне положення - вис на прямих руках хватом зверху (долонями вперед) без розкачування, ривків та торкання ногами землі (підлоги).

За командою, наприклад, "Вправу починай!" працівник підтягується руками до положення, коли його підборіддя піднімається вище перекладини. Потім він опускається в положення вису на повністю випрямлені руки. При виконанні вправи дозволяється згинати, розводити та схрещувати ноги. Забороняється розгойдуватися та робити махи ногами для полегшення виконання вправи.

Вправу працівник повторює стільки разів, на скільки в нього вистачає сил.

Час на виконання вправи необмежений. Результат виконання вправи - кількість разів підтягування.

Згинання та розгинання рук в упорі лежачи. Виконується на горизонтальній місцевості, на покритті чи підлозі. Вихідне положення - лежачи в упорі, руки прямі на ширині плечей, тулуб і ноги утворюють пряму лінію, пальці стоп обпираються на підлогу.

За командою, наприклад "Вправу починай!", той, хто виконує вправу, починає ритмічно з повною амплітудою згинати і розгинати руки. Вправа вважається виконаною, якщо тулуб піднятий на повністю випрямлені руки. Під час згинання рук необхідно торкатися грудьми опори. Не дозволяється торкатися опори стегнами, змінювати положення тулуба і ніг, знаходитись у вихідному положенні та із зігнутими руками більше 3 секунд, лягати на підлогу, розгинати руки по черзі, розгинати і згинати руки не з повною амплітудою.

Час на виконання вправи не обмежений. Результат виконання вправи - кількість разів підняття тулуба.

Згинання та розгинання рук в упорі на брусах. Вправа виконується на паралельних брусах. Вихідне положення - упор на прямих руках, не торкаючись ногами землі (підлоги).

За командою, наприклад "Вправу починай!", той, хто виконує вправу, починає ритмічно з повною амплітудою згинати і розгинати руки. Положення упору фіксується кожний раз протягом 1 - 2 секунд. При опусканні вниз руки повинні згинатися повністю. Вправа вважається виконаною, якщо тулуб піднятий на повністю випрямлені руки. Не дозволяється перебувати у вихідному положенні та в упорі із зігнутими руками більше 5 секунд, розгинати руки почергово, а також розгинати і згинати руки не з повною амплітудою. Забороняється також розгойдуватися та робити зайві рухи ногами для допомоги собі.

Час на виконання вправи не обмежений, результат виконання вправи - кількість разів підняття тулуба.

Підняття тулуба з положення лежачи виконується на горизонтальній місцевості, покритті, підлозі. Вихідне положення - лежачи на спині, руки витягнуті вздовж тулуба (або перебувають на потиличній частині голови, пальці переплетені), ноги випрямлені і зафіксовані, п'ятки та коліна зімкнуті.

За командою, наприклад "Вправу починай!", працівник виконує максимальну кількість підйомів тулуба вперед до торкання пальцями рук пальців ніг (або до торкання ліктями колін). Під час виконання підйомів тулуба вперед дозволяється незначне згинання ніг, коли працівник повертається у вихідне положення. При цьому слід також торкатися підлоги лопатками.

Результат - це загальна кількість підйомів тулуба.

Поштовх двох гир виконується від грудей за командою "Вправу починай!" з положення, коли передпліччя притиснуті до тулуба, а ноги випрямлені. У момент фіксації гир угорі руки, тулуб і ноги повинні бути випрямлені. Після фіксації гир вгорі особа, що виконує вправу, повинна опустити гирі на груди і зафіксувати їх у стартовому положенні, а потім опустити вниз для виконання наступного підйому.

При відсутності фіксації в поштовху особа, що виконує вправу, повинна знову опустити гирі в положення вису для виконання чергового підйому. Підйом гир не зараховується при:

поперемінному (почерговому) поштовху гир від грудей;

відсутності фіксації підйому гир (менше 1 сек.) у стартовому положенні та вгорі.

Комплексна силова вправа. Виконується на горизонтальній місцевості, покритті, підлозі. На виконання вправи відводиться одна хвилина. Вихідне положення - лежачи на спині, руки витягнуті вздовж тулуба (або перебувають на потиличній частині голови, пальці переплетені), ноги випрямлені і зафіксовані, п'ятки та коліна зімкнуті.

За командою, наприклад "Старт!", той, хто виконує вправу, протягом перших 30 секунд виконує максимальну кількість підйомів тулуба вперед до торкання пальцями рук пальців ніг (або до торкання ліктями колін). Під час виконання підйомів тулуба вперед дозволяється незначне згинання ніг, коли працівник повертається у вихідне положення. При цьому слід також торкатися підлоги лопатками. Через 30 секунд за командою "Час" працівник займає положення в упорі лежачи і без паузи для відпочинку протягом наступних 30 секунд виконує згинання та розгинання рук до команди "Стій!".

Результат - це загальна кількість підйомів тулуба та згинань і розгинань рук в упорі лежачи за 1 хвилину.

Гімнастично-силовий комплекс. Виконується на перекладині. Вихідне положення - вис на перекладині.

За командою "Вправу починай!" той, хто виконує вправу, послідовно виконує підтягування, підйом з переворотом, потім опускається в положення вису на перекладині, виконує вихід силою на обидві руки, знов опускається в положення вису і завершує комплекс підняттям ніг до перекладини з положення вису. Комплекс та його повтори виконуються безперервно, за один підхід до снаряду, без урахування часу.

Результат виконання вправи - кількість виконаних комплексів.

Біг на дистанції: короткі - 30 - 400 метрів, середні - 800 - 1500 метрів, довгі - 3000 та більше метрів. Вправи виконуються на рівній біговій доріжці з вимірною дистанцією в складі групи не більше 10 осіб.

За командою "На старт" ті, хто виконують вправу, стають на стартову лінію в положення високого чи низького старту і зберігають нерухомий стан. За сигналом стартера або командою "Руш!" вони повинні якнайшвидше подолати задану дистанцію. У разі потреби дозволяється переходити на ходьбу.

Результатом виконання вправи є час з точністю до десятої частки секунди на короткі і до секунди - на середні та довгі дистанції.

Крос проводиться на місцевості згідно з умовами для бігу на довгі дистанції. Старт і фініш, як правило, для зручності обладнуються в одному місці чи поруч. Дистанція для кросу становить, як правило, від 3000 до 5000 метрів.

Результатом виконання вправи є час з точністю до секунди.

Човниковий біг (10 x 10 метрів). Вправа виконується на рівному майданчику з розміченими лініями старту та розвороту через 10 метрів.

Виконується з положення високого старту. За командою "Руш!" той, хто виконує вправу, пробігає 10 метрів, торкається ногою лінії розвороту, повертається кругом і таким же чином пробігає ще 9 відтинків по 10 метрів.

Доріжка, на якій виконується вправа, має бути рівною, у належному стані і неслизькою.

Результатом виконання вправи є час з точністю до секунди.

Стрибок у довжину з місця. Вправа виконується на неслизькій горизонтальній місцевості, на покритті чи підлозі з розміткою в сантиметрах.

Працівник стає носками до лінії, робить змах руками назад, потім різко виносить їх уперед, відштовхуючись ногами, і стрибає якомога далі. Місця відштовхування і приземлення мають бути на одному рівні.

Результатом є дальність стрибка в сантиметрах у кращій з двох спроб.

Плавання.

Заняття з плавання спрямовані на розвиток витривалості, сили, формування навичок оволодіння спортивними стилями плавання, надання допомоги потопаючому, виховання витримки та володіння собою.

До програми занять обов'язково включаються:

плавання вільним стилем на дистанцію 100 метрів (залікова вправа);

плавання різними стилями;

транспортування потопаючого та прийоми надання йому допомоги;

стартовий стрибок з тумбочки;

розвороти;

переправи вправ;

пірнання в глибину і довжину;

звільнення від захватів і обхватів у воді;

інші вправи.

Заняття з плавання проводяться на спеціально обладнаних водоймах, водних станціях, у закритому і відкритому басейнах при температурі води та повітря не нижче +20° С.

Керівник заняття з плавання несе особисту відповідальність за організацію занять, забезпечення заходів безпеки, збереження устаткування та інвентарю. Заняття з плавання обов'язково розпочинаються і закінчуються перевіркою наявності особового складу.

Керівник заняття з плавання зобов'язаний:

перевіряти кількість людей до входу у воду, у процесі занять, при виході з води і одразу ж після закінчення занять;

організувати окремо заняття на мілководді з тими, хто не вміє або погано плаває, використовуючи при цьому спеціальні засоби (поплавки, пояси, жилети та ін.);

розподілити учасників запливу по доріжках басейну (водної станції), на кожен доріжку призначити помічника для постійного контролю за плавцями;

навчати працівників стартовому стрибку (на глибині не менше 1,5 метра).

Заборонено стрибати у воду особам, які перенесли захворювання середнього вуха;

припинити заняття, якщо у плавців з'явилися ознаки переохолодження.

За командою "Приготуватись!" працівники стають на задній край стартової тумбочки, за командою "На старт!" вони підходять на передній край тумбочки і займають положення старту, за командою "Руш!" або за пострілом стартового пістолета стрибають у воду і плывуть вибраним стилем, кожний по своїй доріжці, намагаючись якомога швидше подолати визначену дистанцію. Виконання вправи може починатися з води. У цьому разі за командою "Руш!" працівники стартують з води, відштовхуючись ногами від стінки басейну або дна.

Плавати можна будь-яким стилем і змінювати його. Дозволяється робити зупинки. Не можна пересуватися по дну ногами і використовувати будь-які допоміжні засоби.

Результатом виконання вправи є час подолання дистанції з точністю до секунди.

Лижна підготовка.

Заняття з лижної підготовки спрямовані на загальне загартування організму, розвиток у працівників витривалості, здатності до швидкого пересування та здійснення маршів на лижах.

Обов'язковою вправою при складанні нормативів з лижної підготовки є біг на лижах на дистанцію 5000 метрів. Способи пересування на лижах вибираються довільно.

Лижні гонки на різні дистанції (1000, 3000, 5000 метрів) із загального чи роздільного старту проводяться на будь-якій місцевості. Старт і фініш можуть обладнуватися для зручності в одному місці.

Результатом виконання вправи є час подолання дистанції з точністю до секунди.

Прискорене пересування (марш-кидок).

Прискорене пересування (марш-кидок) проводиться з метою вироблення у працівників ОВС фізичної витривалості та здатності здійснювати у складі підрозділу швидкий маневр без використання транспортних засобів. Дистанція до 5000 метрів долається шляхом бігу, а до 10000 метрів і більше - змішаним способом (поперемінно ходьба та біг).

Вправа виконується на пересіченій місцевості з розміченими лініями старту та фінішу. Старт і фініш для зручності можуть обладнуватися в одному місці чи поруч один з одним. Кожен працівник повинен бути в повсякденній формі одягу за сезоном і мати при собі вогнепальну зброю (автомат), протигаз, сумку з магазинами, спорядженими навчальними патронами, саперну лопатку. Зброя на весь період виконання вправи перебуває на запобіжнику.

Старт може бути індивідуальним, груповим чи загальним. При індивідуальному старті працівники стартують одноособово, з інтервалом між стартами в 1 хвилину; при груповому старті - по 2 - 10 осіб з інтервалом 3 хвилини; при загальному - підрозділами з інтервалом 10 хвилин. Перед стартом проводиться перевірка наявності зброї, спорядження та форми одягу. Якщо на момент старту виявлені перевіркою недоліки в озброєнні, формі одягу не усунуті, старт працівникові, групі, підрозділу затримується до повного їх усунення. При цьому час, витрачений на усунення недоліків, входить до часу виконання вправи.

Кожний працівник за командою "Руш!" повинен подолати дистанцію марш-кидка самостійно, без допомоги кого-небудь, у тому числі при груповому чи загальному стартах. Весь особовий склад повинен бути на фініші зі зброєю, спорядженням та у формі одягу, в якій розпочинав виконання вправи.

Результатом виконання вправи є час з точністю до секунди.

Контрольні вправи та нормативи з фізичної підготовки для курсантів вищих навчальних закладів МВС України

№ з/п	Контрольні вправи	Нормативи та оцінки					
		Чоловіки			Жінки		
		"5"	"4"	"3"	"5"	"4"	"3"
1	Підтягування на перекладині (разів)	16	13	11	4	3	2
2	Згинання та розгинання рук в	55	50	40	25	20	15

	упорі лежачи (разів)						
3	Комплексна силова вправа (кількість разів за 1 хв)	65	55	40	40	35	25
4	Біг 100 м (с)	13.0	13.5	14.2	15.0	15.7	16.4
5	Біг 1000 м (хв. с)	3.25	3.35	3.45	3.50	4.10	4.30
6	Біг 2000 м (хв. с)	-	-	-	10.00	10.30	11.10
7	Біг 3000 м (хв. с)	12.15	12.40	13.10	-	-	-
8	Стрибок у довжину з місця (см)	245	235	220	190	180	170
9	Човниковий біг 10 x 10 метрів (с)	26.0	27.0	28.0	31.0	32.0	33.0
10	Плавання 100 м (хв. с)	1.50	2.10	2.30	2.15	2.30	2.45
11	Біг на лижах 5 км (хв. с)	25.30	26.30	27.30	35.00	37.00	40.00
12	Підйом переворотом на перекладині (разів)	6	5	3	-	-	-
13	Піднімання тулуба із положення лежачи (разів за 1 хв)	50	45	40	40	35	30
14	Згинання і розгинання рук в упорі на брусах (разів)	14	12	11	-	-	-
15	Поштовх двох гир від грудей (по довгому циклу) 24 кг. (до 80 кг.)	12	10	8	-	-	-
16	Поштовх двох гир від грудей (по довгому циклу) 24 кг. (понад 80 кг.)	14	12	11	-	-	-
17	Марш-кидок у складі підрозділу на: 6 км або	31.00	32.00	33.00	-	-	-
	10 км (хв)	56.00	58.00	60.00	-	-	-
18	Загальна смуга перешкод (хв. с)	1.05	1.10	1.15	-	-	-
19	Єдина смуга перешкод (хв. с)	-	1.25	-	-	-	-

Примітки:

- Курсанти (жінки) під час перевірки мають право на вибір виконувати контрольну вправу з підтягування на перекладині або згинання та розгинання рук в упорі лежачи.
- Норматив з подолання спеціальної смуги перешкод обмежено часом 1 хв. 25 с і оцінюється як "вправу виконано" або "вправу не виконано".

Таблиця полегшення нормативів з фізичної підготовки

N п/п	Вправи	Одиниця вимірювання	Полегшення нормативів при складанні			
			у	власна	зимовий	строк

			повсякденній формі одягу	вага понад 90 кг	період	служби до 1 року
1	Підтягування на перекладині	рази	1	1	-	-
2	Згинання та розгинання рук в упорі лежачи	рази	2	3	-	-
3	Комплексна силова вправа	рази	3	5/1	-	-
4	Біг 100 м	с	1	1	1	-
5	Біг 1000 м	с	10	10	10	-
6	Біг 3000 м	с	30	30	30	-
7	Стрибок у довжину з місця	см	20	20	-	-
8	Човниковий біг 10 х 10 м	с	2	3	-	-
9	Плавання 100 м	с	-	10	-	-
10	Біг на лижах 5 км	хв.	1	2	1*	-
11.	Єдина смуга перешкод	с	-	5	-	3

Примітка. При здачі нормативу з бігу на лижах 5 км вноситься полегшення на 1 хвилину при температурі повітря нижче - 20° С або вище + 1° С.

ВПРАВИ ТА НОРМАТИВИ із загальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ України

N з/п	Вправа	Оцінка	Чоловіки										
			I категорія медико-вікові групи					II категорія медико-вікові групи					м
			25	30	35	40	45	25	30	35	40	45	
1	Підтягування на перекладині, разів	5	13	12	10	8	7	14	13	11	10	9	16
		4	11	10	8	6	5	12	11	9	8	7	14
		3	9	8	6	5	4	10	9	7	6	5	12
2	Згинання та розгинання	5	45	40	35	30	25	50	45	40	35	30	70
		4	40	35	30	25	20	45	40	35	30	25	60

	рук з упору лежачи, разів	3	35	30	25	20	15	40	34	30	25	20	50
3	Згинання і розгинання рук в упорі на брусах, разів	5	12	11	10	9	8	14	12	11	10	9	20
		4	11	10	9	7	6	12	11	10	9	7	18
		3	10	9	8	6	4	11	10	9	8	5	16
4	Підняття тулуба з положення лежачи, разів	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Поштовх двох гир від грудей (по довгому циклу) 24 кг (до 80 кг)	5	10	9	8	-	-	12	11	9	-	-	-
		4	8	7	6	-	-	10	8	7	-	-	-
		3	7	6	5	-	-	8	7	6	-	-	-
6	Поштовх двох гир від грудей (по довгому циклу) 24 кг (понад 80 кг)	5	14	12	10	-	-	14	11	8	-	-	-
		4	12	10	8	-	-	12	10	7	-	-	-
		3	10	8	6	-	-	11	8	6	-	-	-
7	Гімнастично-силовий комплекс на перекладині	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
		4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
		3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
8	Комплексна силова вправа, разів за 1 хв.	5	55	50	45	40	35	60	55	50	45	40	70
		4	50	45	40	35	30	55	50	45	40	35	65
		3	45	40	35	30	25	50	45	40	35	30	60
9	Біг 100 м, с	5	13,3	13,5	14,5	15,0	15,5	13,0	13,5	14,0	14,5	15,0	12,8
		4	13,9	14,0	15,0	15,5	16,0	13,5	14,0	14,5	15,0	15,6	13,2
		3	14,4	14,5	15,5	16,0	17,0	14,0	14,5	15,0	15,5	16,0	13,6
10	Біг 1000 м, хв. с	5	3,20	3,25	3,30	3,35	3,40	3,15	3,20	3,25	3,30	3,35	3,10
		4	3,30	3,35	3,40	3,45	3,50	3,25	3,30	3,35	3,40	3,45	3,20
		3	3,35	3,40	3,45	3,50	4,05	3,30	3,35	3,40	3,50	4,00	3,25
11	Біг 3000 м, хв. с	5	12,15	12,45	13,15	13,45	14,15	12,00	12,30	13,00	13,30	14,00	11,30
		4	12,45	13,15	13,45	14,15	14,45	12,30	13,00	13,30	14,00	14,30	12,00
		3	13,15	13,45	14,15	14,45	15,15	13,00	13,30	14,00	14,30	15,00	12,30
12	Стрибок у довжину з місця, см	5	240	220	210	200	-	250	230	220	210	-	260
		4	230	210	200	190	-	240	220	210	200	-	250
		3	210	200	190	180	-	230	210	200	190	-	240

13	Човниковий біг 10 x 10 м, с	5	28,0	29,0	30,0	31,0	32,0	27,0	28,0	29,0	30,0	31,0	26,0
		4	29,0	30,0	31,0	32,0	33,0	28,0	29,0	30,0	31,0	32,0	27,0
		3	30,0	31,0	32,0	33,0	34,0	29,0	30,0	31,0	32,0	33,0	28,0
14	Плавання 100 м, хв. с	5	1,50	1,55	2,00	2,10	2,40	1,50	1,55	2,00	2,10	2,40	1,45
		4	2,10	2,15	2,20	2,30	2,50	2,10	2,15	2,20	2,30	2,50	2,00
		3	2,30	2,35	2,40	2,50	3,00	2,30	2,35	2,40	2,50	3,00	2,20
15	Біг на лижах 5 км, хв. с	5	25,00	26,00	27,00	28,00	29,00	24,30	25,30	26,30	27,30	28,30	23,30
		4	26,00	27,00	28,00	29,00	30,00	25,30	26,30	27,30	28,30	29,30	24,30
		3	27,00	28,00	29,00	30,00	31,00	26,30	27,30	28,30	29,30	30,30	25,30

Примітки: 1. Працівники I та II категорій (чоловічої статі) у віці 40 та понад 40 років під час перевірки мають право на вибір складати норматив із підтягування на перекладині, поштовху двох гир від грудей по довгому циклу (кількість разів виконання вказано в таблиці) чи згинання та розгинання рук в упорі лежачи. Жінки будь-якої вікової групи також мають право на вибір складати норматив із підтягування на перекладині, підняття тулуба з положення лежачи чи розгинання рук в упорі лежачи.

Працівники III категорії (чоловічої статі) виконують комплексну силову вправу "Гімнастично-силовий комплекс на перекладині". Жінки цієї категорії мають право на вибір складати норматив із підтягування на перекладині, згинання та розгинання рук в упорі лежачи або комплексну силову вправу.

Якщо в таблиці не вказані час, відстань, кількість разів виконання вправи для певної вікової групи, то вправа не виконується. Якщо в графі біг 3000 метрів норматив помічено поміткою б/у, вправа виконується без урахування часу, за умови проходження всієї дистанції бігом у довільному темпі.

Під час виконання цієї вправи забороняється переходити на ходьбу.

Форма одягу на час виконання нормативів - спортивна або повсякденний формений одяг за сезоном.

Додаток 8
до Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України

Умови та зміст спеціальної фізичної підготовки працівників ОВС

Спеціальна фізична підготовка передбачає навчання працівників ОВС умілому та впевненому застосуванню прийомів самозахисту та фізичного впливу, набуття ними досвіду подолання смуги перешкод та виконання спеціальних вправ.

Заняття з опанування прийомами самозахисту та фізичного впливу проводяться з метою формування навичок самозахисту, обеззброювання та затримання осіб, що порушують громадський порядок, загрожують особистій безпеці громадян і працівника міліції, спрямовані на розвиток сили, витривалості, гнучкості, а також виховання сміливості, рішучості, ініціативи та впевненості у власних силах.

Прийоми самозахисту та фізичного впливу включають: рукопашний бій, самбо, дзю-до, айкідо, бокс, карате, кікбоксинг та інші види єдиноборств.

Виконання будь-якого прийому завершується затриманням "порушника", одяганням наручників або зв'язуванням, оглядом та конвоюванням.

Заняття проводяться в залі із спеціальним покриттям (борцівський килим, татамі), на спеціально підготовленому майданчику чи на місцевості з використанням засобів захисту. Крім того, відпрацювання прийомів самозахисту та фізичного впливу за умовами ситуаційних завдань проводиться на спеціальних полігонах (вулиця, квартира, кабінет, транспортний засіб тощо).

Заняття з подолання смуги перешкод спрямовані на формування професійно-прикладних навичок і комплексного розвитку фізичних якостей, виховання психологічної стійкості, оперативного мислення, упевненості в своїх силах, сміливості і рішучості.

Орієнтовна програма навчання працівників ОВС прийомам самозахисту та фізичного впливу

1. Правомірність застосування прийомів самозахисту та фізичного впливу працівниками органів внутрішніх справ. Відповідальність за їх незаконне застосування.
2. Заходи безпеки під час занять з фізичної підготовки, запобігання травматизму.
3. Підготовчі та спеціальні вправи.

Стійки: основна, фронтальна, бойова.

Пересування в стійках, напрямок погляду, спостереження за ситуацією, способи дихання, бойова дистанція. Прийоми самострахування при падінні: уперед, назад, на бік, через руку, жердину.

4. Удари та захист від них.

Удари руками.

Прямі, бокові, зверху, знизу, навідліг, із розвороту, з пересуваннями та зміною напрямку атаки. Удари ліктем: збоку, знизу, зверху, назад, навідліг.

Комбінації ударів руками.

Захист від ударів руками.

Рухом рук: підставлення долонь, зігнутої руки, передпліччя, плеча; відбиви вліво, вправо, уверх, униз, накладки на кулак, плече, передпліччя. Рухом тулуба: ухили ліворуч, праворуч, назад; нирки ліворуч, праворуч. Пересуванням: розрив дистанції, відхід ліворуч, праворуч, назад. Комбінований захист.

Удари ногами.

Прямий удар уперед, у бік. Бокові удари. Удари знизу, назад. Удари коліном. Комбінації ударів ногами.

Захист від ударів ногами.

Підставкою передпліччя, стегна, гомілки, накладкою ступнею. Відбивом передпліччям, гомілкою. Відходом ліворуч, праворуч, назад, ухилом. Комбінований захист.

5. Кидки та прийоми боротьби лежачи.

Кидки через стегно, плече. Кидки із захопленням ніг ззаду та спереду. Підніжки та підсічки: спереду, ззаду, збоку. Комбінаційні дії, що поєднують кидки з переходом на больові чи задушливі прийоми.

Утримання (збоку, верхи, збоку голови) та звільнення від них. Больові прийоми (важіль ліктя, вузол руки, заціплення ахіллесового сухожилля, заціплення литкового м'яза, важіль коліна). Задушливі прийоми (подвійний задушливий, за допомогою одягу).

6. Больові та задушливі прийоми затримання правопорушника.

Больові прийоми (загин руки за спину при підході спереду та ззаду, важелі руки назовні та всередину, через передпліччя та плече, больовий вплив шляхом дотиснення кисті). Задушливі прийоми (плечем і передпліччям, за допомогою одягу). Техніка конвоювання затриманого під впливом больових прийомів. Взаємодія працівників міліції при затриманні правопорушника.

7. Захисні дії від загрози холодною зброєю.

Захист від удару ножем (палицею, багнетом, сокирою тощо) зверху, знизу, збоку, навідліг, тичком з використанням: ударної техніки руками і ногами; кидків, больових та задушливих прийомів; спеціального засобу - кийка гумового; комбінованого захисту. Взаємодопомога та взаємодія при захисних діях від загрози холодною зброєю.

8. Захисні дії від загрози вогнепальною зброєю.

Обеззброєння та затримання порушника, озброєного пістолетом (загроза спереду, ззаду, збоку). Обеззброєння та затримання порушника, озброєного автоматом, мисливською рушницею. Захист із використанням ударів, больових та задушливих прийомів. Способи затримання правопорушника при спробі дістати зброю з кишені, кобури тощо. Взаємодопомога та взаємодія при захисних діях від загрози вогнепальною зброєю.

9. Звільнення від захоплень за руки, ноги, голову, ший, одяг, спеціальні засоби, а також охоплень за тулуб (спереду, ззаду, збоку) за допомогою ударної техніки руками і ногами; кидків, больових та задушливих прийомів; спеціального засобу - кийка гумового;

комбінованого захисту. Взаємодопомога та взаємодія при звільненні від захоплень та охоплень працівника міліції.

10. Техніка і тактика зв'язування, надягання наручників.

Зв'язування у положенні лежачи (під впливом больового прийому).

Надягання наручників у положенні стоячи, стоячи біля стіни (огорожі, дерева, транспортного засобу тощо), лежачи долілиць, стоячи навколішки (під впливом больового прийому, під загрозою застосування вогнепальної зброї).

Взаємодія при надяганні наручників.

11. Техніка і тактика проведення зовнішнього огляду.

Зовнішній огляд у положенні стоячи, лежачи долілиць, стоячи навколішки (під впливом больового прийому, під загрозою застосування вогнепальної зброї). Зовнішній огляд декількох осіб у положенні стоячи, стоячи біля стіни, навколішки, лежачи долілиць під загрозою застосування вогнепальної зброї. Взаємодія при проведенні зовнішнього огляду затриманого.

12. Захисні та атакуючі дії з гумовим кийком та спеціальним засобом КПФ 02 (тонфа).

Стійки (очікувальні, бойові - захисна й атакуюча). Удари: зверху, збоку, знизу, тиком, круговий, навідліг (з усіх стійок). Захисні дії (відбиви, підставки, ухили, нирки) при ударах руками, ногами, холодною зброєю. Больові прийоми.

Вилучення правопорушника з автотранспорту за допомогою гумового кийка, тонфи. Комбінації захисних дій і контрударів. Звільнення від захоплень, охоплень та задушливих прийомів за допомогою гумового кийка. Взаємодія при застосуванні гумового кийка, тонфи.

I. Опис єдиної смуги перешкод

1 - лінія старту (вона ж є лінією фінішу) - початок смуги перешкод.

2 - ділянка для швидкісного бігу довжиною 20 м.

3 - рів завширшки 2; 2,5; 3 м, завглибшки 1 м.

4 - лабіринт завдовжки 6 м, завширшки 2 м, заввишки 1,1 м (кількість проходів 10, ширина проходу 0,5 м).

5 - паркан заввишки 2 м, завтовшки 0,25 м з нахиленою дошкою завдовжки 3,2 м, завширшки 0,25 - 0,30 м.

6 - зруйнований міст заввишки 2 м, який складається з трьох відрізків (прямокутних балок 0,2 м x 0,2 м). Перший завдовжки 2 м, другий - 3,8 м з вигином у 135°, довжина від початку до вигину 1 м; третій - 3,8 м з вигином у 135°, довжина від початку до вигину 2,8 м. Розриви між відрізками балок 1 метр. На початку другого і в кінці третього відрізків перешкоди - вертикальні драбини з трьома щаблями.

7 - зруйнована драбина завширшки 2 м, (висота щаблів - 0,8; 1,2; 1,5 і 1,8 м, відстань між ними - 1,2 м, у високого щабля - нахилена драбина завдовжки 2,3 м з чотирма щаблями).

8 - стінка цегляна завширшки 2,6 м, заввишки 1,1 м і завтовшки 0,4 м з двома пройомами: нижній розміром 1 м x 0,4 м розташований на рівні землі, верхній розміром 0,5 м x 0,6 м - на висоті 0,35 м від землі, та прилягаючим до неї майданчиком 2,6 м x 1 м.

9 - колодязь та хід сполучення, глибина колодязя 1,5 м, розміри січення по контуру 1 x 1 м; в задній стійці колодязя - щілина розміром 1 x 0,5 м, яка з'єднує колодязь з перекритим ходом сполучення завглибшки 1,5 м, завдовжки 8 м з одним вигином; відстань від колодязя до траншеї 6 м.

10 - траншея завглибшки 1,5 м.

Вправи та нормативи із спеціальної фізичної підготовки для працівників органів внутрішніх справ України

II. Вимоги щодо будівництва єдиної смуги перешкод (далі - ЄСП)

1. Перед лінією старту ЄСП має бути рівна ділянка довжиною не менше ніж 10 метрів для працівників, що фінішують.

2. Опорні елементи лабіринту, зруйнованого мосту, зруйнованої драбини, а також цегляна стінка встановлюються на фундамент. Опори зруйнованого мосту та зруйнованої драбини виготовляються із металевих труб.

3. Стінки, дно рову, колодязя, траншеї і ходу сполучення викладаються цеглою або бетонуються.

4. Труби всередині лабіринту не повинні мати гострих кутів. Майданчик під лабіринтом асфальтується.

5. Дошка з нахилом встановлюється навпроти виходу із лабіринту. Похила драбина встановлюється навпроти верхнього створу в цегляній стінці.

6. Розміри майданчика біля цегляної стінки 2,6 x 3 м. Відстань від колодязя до цегляної стінки 12 м.
7. Для захисту рову, колодязя і траншеї від метеорологічних опадів виготовляються щити.
8. Рекомендується будувати подвійну ЄСП, як це зображено на схемі.

III. Порядок подолання єдиної смуги перешкод

1. Учасники стартують із положення "висока стійка". За командою "Марш!" або після пострілу зі стартового пістолета учасник повинен:

пробігти 20 м і перестрибнути рів завширшки 2,5 м;

пробігти по проходах лабіринту;

перелізти через паркан зруйнованого мосту, залізти по вертикальній драбині на другий (вигнутий) відрізок зруйнованого мосту, пробігти по ньому, перестрибуючи через розриви, і зіскочити на землю за нанесеною лінією;

подолати три щаблі зруйнованої драбини, обов'язково торкаючись ногами землі між щаблями, і пробігти під четвертим щаблем;

подолати цегляну стінку, пролізши через один з її проломів;

добігти до траншеї, зіскочити в неї, пройти підземним ходом до колодязя, взяти гранату і кинути її в будь-який з проломів у стінці або на визначений майданчик за стінкою;

вискочити із колодязя, добігти до стінки і перестрибнути через неї.

Далі у зворотному напрямку:

подолати зруйновану драбину (забігти нахиленою драбиною на четвертий щабель та збігти щаблями вниз);

піднятися по вертикальній драбині на зруйнований міст, пробігти по ньому, перестрибуючи через розриви, і збігти нахиленою дошкою;

пробігти поруч з лабіринтом;

стрибком подолати рів шириною 2 м, пробігти 20 м і перетнути лінію фінішу.

2. Вправа вважається виконаною, якщо працівник подолав усі перешкоди у встановленому порядку, послідовності та у встановлений час.

3. Працівнику виставляється оцінка "незадовільно" у разі:

неподолання перешкоди (за виключенням падіння);

порушення послідовності додання перешкод.

Примітки:

	вогнепальною зброєю																		
2	Єдина смуга перешкод, (хв. с)	5						1.25	1.30	1.35	1.40		1.20	1.25	1.30	1.35			
		4						1.30	1.35	1.40	1.45		1.25	1.30	1.35	1.40			
		3						1.35	1.40	1.45	1.50		1.30	1.35	1.40	1.45			
		4						1.30	1.35	1.45	1.50								
		3						1.40	1.50	2.05	2.20								

Примітка. Працівники долають смуги перешкод за умови, що температура повітря не нижча +10° С та погода без опадів та сильного вітру.

Додаток 9
до Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України

УМОВИ ТА ЗМІСТ роботи ОВС з організації масових фізкультурно-спортивних заходів та секційних занять з видів спорту

Масові фізкультурно-спортивні заходи та секційні заняття з видів спорту проводяться з метою залучення працівників до регулярних занять фізичними вправами, підвищення рівня фізичної підготовленості, спортивної майстерності та організації дозвілля.

Організація фізкультурно-спортивної роботи в ОВС здійснюється на підставі наказів МВС України та календарних планів.

Фізкультурно-спортивна робота з особовим складом проводиться як у службовий, так і у вільний від служби та навчання час, у вихідні та святкові дні.

Основу її змісту складають фізкультурно-оздоровчі заходи і заняття в спортивних командах та секціях з видів спорту.

Для роботи в спортивних командах та секціях призначаються інструктори (тренери) з видів спорту. Вони зобов'язані планувати і проводити навчально-тренувальні заняття та фізично-виховну роботу, оформляти матеріали на присвоєння спортивних звань і розрядів, вести облік роботи спортивної команди, секції.

Для підготовки до змагань в ОВС організуються та проводяться навчально-тренувальні збори з найбільш підготовленими спортсменами.

Спортивні змагання в ОВС та навчальних закладах проводяться згідно з планами-календарями, положеннями та правилами змагань.

Забороняється проводити змагання без медичного забезпечення та вирішення страхових питань.

Відрядження працівників на особисто-командні змагання, що проводяться МВС України, ГУМВС, УМВС, ВНЗ МВС України, спортивними клубами, іншими фізкультурними і спортивними організаціями, здійснюється в установленому законодавством порядку.

© Інформаційно-аналитический центр «ЛІГА», 1991 - 2015
© ООО «ЛИГА:ЗАКОН», 2007 - 2015

